

P. Em. Soukup, O. P., Ve znamení kotvy.

Kurs duchov. života 11.

Víme, že v křesťanské symbolice znamení kotvy je znamením naděje. Když křesťanští zřízenci pohřebních bratrstev neumělou rukou na hrobní kameny rýsovali kotvu, mysli mnohem hlouběji, nežli se obyčejně myslí při znamení kotvy. Jim kotva značila moře, přístav, rybu, kříž. V rozbouřeném moři jistotu připoutání k přístavu; rybu, to jest ichthys (řecky), začáteční písmena vyznání víry v Krista: Ježíš Kristus, Boží Syn, Spasitel; kříž, své nejdražší znamení, viděli na horním konci kotvy. Byl to kus základního programu jejich života, jenž tehdy byl v skutku duchovním životem. Náš duchovní život musí býti prožíván ve znamení kotvy v té původní hloubce její symboliky. Neboť pojem naděje je plodný pojem, mnohem obsáhlejší než neplodné očekávání pomoci.

Meynard ve svém Duchovním životě stručně líčí život ve znamení kotvy: „Na cestě k dokonalosti naděje není menší důležitosti než víra. Duše se musí Bohu podrobiti dětinným odevzdáním, v pevné a pokorné naději očekávati pomoci Boží. Není-li pevnou, neobstojí ve zkouškách, není-li pokornou, stane se opovážlivostí, není-li vytrvalou, ničeho nedosáhne.“

Svatý Tomáš Akv. (II.—II. 17—22) ukazuje, jak jest naděje vlastně zabezpečením duchovního života, pevně připoutávajíc k nadpřirozenému cíli našeho snažení; jak jest jeho začátkem, souvisíc s bázní Boží, počátkem moudrosti, podle Písma; jak uvědomělá naděje dává pravého ducha poměru duše k Bohu, majíc vztah k prvnímu blahoslavenství, chudobě duchem. 1

1) Obšírněji ještě mluví o naději sv. Tomáš ve Quaest. disp. De spe, a ve druhé části nedokončeného Compendia theologiae, kde nesmírně zajímavě nauku o naději spojuje s výkladem Otčenáše.

Rozředující myšlenky Andělského Učitele, poznáme podrobně úkoly a význam naděje ve snahách duchovního života.

„Naděje člověku je dána pro pohyb za cílem.“ „Prvním a hlavním předmětem naděje jest věčná blaženost; naděje se nevztahuje k žádnému stvořenému dobru jako hlavnímu svému předmětu.“ Tak sv. Tomáš označuje připoutání k přístavu. Kotva již sama sebou připomíná přístav, nadějí božskou je člověk připoután k přístavu svého života, k věčnému životu s Bohem.

Přístav života. Kdo zná bouře, ví, co to znamená, kolik sladkého smutku je v tom slově a jaká záludná nebezpečí. Naděje smutek mění v radost, nebezpečí v bezpečné spočinutí. Neboť zamezuje těkavou nejistotu, připoutávajíc člověka k Bohu. Sv. Tomáš tohoto připoutání nejhlubší kořen a význam označuje myšlenkou, že naděje první učí člověka vysloviti jméno „Otče“, ukazujíc člověku Boha, jako všemohoucího Otce člověka (Comp. theol. 250).

Nejpevněji naděje a důvěra o Boha se opírá, vychází-li z jistého přesvědčení o pomoci všemohoucího Otce. Míti naději pro věrnost a dobrotu slibujícího nejde tak hluboko, protože takovým způsobem doufáme i v člověka — a bojíme se zklamání. Je-li však v duši zakotveno vědomí o Bohu všemohoucím a našem Otci, pak je s tím spojeno vědomí příslušnosti do domova, jenž jest domovem Otce a dětí. Z toho vyplyne šťastné přesvědčení, že není možno, by nechal Otec ležeti své dítě bez pomoci na cestě. Mám zajištěnu pomoc všemohoucího svého Otce, dá mi, čeho potřebuji na cestě domů, a otevře mi svou náruč v bráně domova - to je první myšlenka božské ctnosti naděje.

Ve vědomí příslušnosti k domovu nadpřirozeného cíle člověk doufajíc božskou nadějí má pohotově nerozborné základy pro výstup duše.

Sv. Tomáš praví: „Naděje předpokládá touhu... velikých a těžkých věcí, neboť malým spíše pohrdáme“ (Comp. 253). V tom je první předpoklad vůbec vykročení na cesty opravdového duchovního života.

Vzestup duše ohrožuje v základech malomyslnost, opovážlivost, slabost vůle. Ty mezery, osudné celé stavbě, vyplní božská naděje. Snad při žádném díle člověk tak snadno nemalomyslní, jako v díle duchovního života, protože nikde dílo tak zvolna nepokračuje, nikde nevyžaduje tolikerého návratu k věcem, které se již zdály hotovými. Nemůže však malomyslněti duše, plná důvěřivé jistoty o příslušnosti do domu Otce a o pomoci všemohoucího Otce.

Stejně snadno se stane duše opovážlivou, když se domnívá, že jde cestou duchovního života. To jsou oni „zbožní“, kteří celému okolí znechucují nábožnost, tu jsou ony osudné omyly duše o sobě samé. Božská naděje nedá místa těmto chybám. Jak by mohla povstati opovážlivost při dětinném vědomí své nemohoucnosti a závislosti na pomoci všemohoucího Otce, v jehož ruce jsme a musíme býti jako hlína v ruce hrnčířově, jak praví sv. Pavel.

Silou vůle je božská naděje, volajíc stále výše a ke stále větším úkolům. Ono slovo bezmála všech svatých, že jsou povolání k velmi velikým věcem, bylo hlasem svaté naděje, která nedá se spokojiti s malými úkoly a výkony.

Na upevněných základech buduje božská naděje začátky duchovní budovy. Sv. Tomáš učí, že k životu naděje patří bázeň Boží a chudoba duchem. To jsou kladné úkoly duše, první stupně z naděje výše, to je duch vystupujícího člověka.

Bázeň Boží je pěstování dětinné úcty a láskyplné poddanosti Bohu jako Otci našemu. O ní praví Tauler: „Tato bázeň je silná zeď, pevná a bezpečná, chrání člověka před všemi slabostmi a překážkami. Oddaluje od nás všechny skryté léčky a nástrahy, jež by mohly naší duši uškoditi. Působí, že jednáme jako zvěř nebo pták před lovci rychle prchající. Jako dal Bůh nerozumným tvorům takový pud, tak Duch svatý všem svým dává tuto božskou bázeň, aby se mohli vyhnouti všemu, co by jim mohlo býti překážkou. Urozenost a hodnost, do kterých je Duch svatý povýšil, chrání je před ďáblem, světem i člověkem... znemožní též onu polovičitost, na které šalebná přirozenost chce zarazit pokrok v dobrém.“ — Vidíme jasně souvislosti.

Vidíme také, jak do božské naděje patří slovo Páně: „Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.“ Pán slibuje chudým duchem, co čeká naděje, a tak sám dokazuje, že chudoba duchem náleží k životu ve znamení kotvy, zabezpečujíc jeho cíl. Souvislost pak ukazuje sv. Tomáš (II.—II. 19, 12):

„Kdo má dokonalou bázeň Boží, nevyhledává pyšně zvelebování ze sebe samého, ani zvelebování z vnějších statků, totiž cti a bohatství. Obojí náleží k chudobě duchem, protože chudobou duchem se rozumí zničení nadutého a pyšného ducha, nebo také pohrdání pozemskými statky, jež se děje duchem, totiž z vlastní vůle vnuknutím Ducha svatého.“ Chudoba musí žebrati, byť by nechtěla; musí přijímati dary, byť by se i zavírala — protože je chudobou a nutí šlechtěného majetného.

Tím je dáno ono „vyprázdnění“ duše, které tolik zdůrazňují zkušeni, rovněž příprava na nejskvělejší pomáhání všemohoucího Otce.

Poslední myšlenka sv. Tomáše k symbolice kotvy: „Máme naději v Boha skrze Krista, podle slov: „Jsouce ospravedlněni z víry, máme pokoj skrze Pána našeho Ježíše Krista, skrze něhož jsme obdrželi věrou i přístup k té milosti, ve které stojíme a honosíme se nadějí ve slávu Boží (Řím. 5, 1). Skrze něho totiž, jednorozeného Syna Božího, stáváme se přijatými syny... Nesmíme tedy ubíratí výsadě Synově, opírajíce se o Otce.“ (Comp. 251.)

A máme v naději kříž i rybu, Ježíše, upravujícího cestu a pokrm cesty, záruku, že jest otevřeno a že domů dojdeme svěží, krásní, ne jako poloviční mrtvolky a s bídou.

Ve znamení kotvy — toť charakteristicky křesťanský život.

B. P. Dlouhá, Naděje.

Hle, sežehls mne bleskem, korunu mi srazil.
Jsem sama rána živá po celičké duši.
Jsou všecky zaslouženy; kdybys mne byl zmrazil,
či jinak zničil mne, jen chválit Tě mi sluší.

A přece lístek jediný jsi na tom kmeni živil,
ten pahýl sežehlý má zeleň u kořene.

Ó Bože, učíš, aby satan se mu divil
a zraněn oddálil své spáry napřažené:

Zda nebyl první, kdo do ráje vstoupil
hned s Tebou, Lásko, když jsi podal oběť,
ten lotr, jehož za krev svou jsi koupil?
Můj lístek naděje! — Ach, rozpomeň se opět!

Silv. M. Braito O. P., Stavme most.

Kurs duchov. života 12.

Mnozí se ptají, jaký že vlastně má význam svět, jaký jest úkol pozemských hodnot. Slabošským duším se zdá, že křesťanské odříkání jest popřením světa, že jest utíkání ze světa. Sestavují obratně stylisované „apologie“, že křesťanství nevelí pohrdati pozemskými a časnými hodnotami, nýbrž že žádá správné jich užívání. A pak si každý pojmenuje to své přilnutí k zemi a ke hmotě správným, řádným užíváním, dá pár haléřů, několikrát si zatančí na katolických plesech, horlivě navštěvuje katolické restaurace a křesťanství, katolictví jest zachráněno.

Divte se pak, že jest mezi nimi tolik vlažných, prázdných katolíků.

Nuže, nechme toho slova pohrdati, když to někoho uráží, nebudeme bítí žáby, když se jedná o bití ďábla. Jedno žádá Kristus, odtrhnout srdce od sebe a dát je Bohu. Všechny pozemské věci mají být prostředkem k dosažení Boha. A tu se často stává, že člověk tak zapomene na Stvořitele, že zapomene na vůli jeho a vyhledává jen to, co chce sám. Přilne k sobě a všecko ostatní podrobí své službě. Člověk není absolutním pánem přírody, příroda neslouží za podnoží jemu, nýbrž Bohu. Člověk nemá práva libovolně, dle svých choutek užívati věcí stvořených. Svrchovaným pánem je Bůh a člověk smí užívati jich jen dle Boží vůle, dle Božího přání. Boží vůle a Boží přání je vyjádřeno příkázáním, hlavně prvním, které zahrnuje všechny. Máme milovati Boha z celé duše, ze vší mysli své, ze vší síly své... Tedy vše, co máme, vše má býti prostředkem, cestou k přiblížení se Bohu, vším máme milovati Boha, tedy vysvětlení a odpověď: Nemůžeme a nesmíme pohrdati světem v tom, co má kladného, hodnotného. Pohrdati smíme jen jeho lákáním, jeho světelkovaním, či správněji řečeno, musíme pohrdati tím sklonem v nás, který chce nás vynést na úkor Boží slávy a moci. Ty sklony v nás jsou. Bohužel. Dědičným hříchem. Jsou sklony v nás k odporu, k tomu, aby se člověk miloval až k nenávidění Boha.

Vnitřní sklony! Hrůzyplné tajemství, které musíme rozluštit, odhaliti, abychom nebyli jimi strženi. Sklon stahuje dolů, někdy až do propasti. Nejhorší sklon, gravitace celé bytosti kolem vlastního já, jest nejrůzněji vyjádřen a nejrůzněji odstupňován. Má k pomoci řadu jiných sklonů, přirozených. Dychtíme po kráse, pravdě, po vědění, po dobru, rádi bychom celý svět zalili svou láskou. Ty sklony mohou býti pomocníky i zrádci. Mohou nás zraditi a puditi hledat tu krásu hodně nízko. Jsou lidé, kteří mají velmi skromné požadavky pro krásu. Nalíčená, masitá koketa nebo nastrojený panák stačívá tak mnohým. Jsou to lidé malého ducha, lenivé mysli, kteří se neradi zvedají a kteří by s toužou lehkostí prohlásili za krásu i v ohavnostech vyválené tělo. Což jste neslyšeli tolikrát: Krása, toť šeredno, a šeredno jest krása? Pravda jest u někoho to, co nezneklidňuje pohodlný živůtek, co nebolí, neštve, neděsí, nežene výše. Pravda bývá mnohým vlažná, nasládlá limonáda. A zase může nás touha po kráse, dobru a pravdě vybičovati k šílenému zápolení o naprosté nepochopení nejvyššího dobra a pravdy, z nichž září čirá krása. Duše, snažící se opravdu výše, ty trýzní tento sklon, trýzní je a pudí k ustavičnému hledání, stále nespokojenosti s dosavadním stavem. Takovým srdcím nestačí nic pozemského, vše jest jim málo, pohrdají svůdnou tváří, kterou odráží v ně lidská ubohost, běže hodnoty pozemského, hněte je v poddajnou hmotu a staví si z nich cestu k Bohu.

Kde my stojíme? Třeba dobře znáti svůj sklon, či, jak říkáme, kam nás srdce táhne, abychom věděli, jak pracovati. Neboť obvyčně každý ten převládající sklon naší povahy jest zřídlem naší převládající chyby, že totiž špatně

rozumíme svému sklonu a že na jeho volání dáváme mu jenom to, co dovede prospěti nám, ukonejšiti nás, zvednouti nás. Převládající chyba jest naplňování našeho sklonu sebou, a již jsme tu... Sebeláska strhující až k nenávidění Boha...!

Jak dosti vážně doporučiti sebezpoznání? Sestupme nemilosrdně, ale klidně do hlubin svého nitra. Pátřejme, kam nás sklání sebeláska? Jaké jsou naše přirozené sklony a jak je posvěcujeme nebo znesvěcujeme? Pohled přísný a klidný. Pohled každodenní. Sestupme do hloubky svých myšlenek, svých prací, snah, tužeb a řekněme si klidně: Co hledám, Boha, anebo sebe?

A když objevíme svou slabinu, svou převládající chybu, do boje proti ní! Pozemské věci nejsou pro to, aby nás zatratily. Nebyli jsme stvořeni proto, abychom se sytili mlátem a odpatky, proto, abychom brali věci, patřící ke slávě Boží. Odhalte svou převládající chybu a denně se snažte ji vykořeniti. Nejen zmenšit. Kdo chce dosáhnouti něčeho velkého, musí cílit co nejvýše, jinak dosáhne směšných výsledků. Třeba přiložiti rázně sekeru ke kořeni a vytnouti otrávený strom. Pýcha jest nejhorším sklonem, jest výronem mysli neuvažující o Boží velikosti a naší malosti, jest lži, jest zbabělostí, strachem podívati se v oči skutečnosti. Tu třeba nejvíce potírat, neb odvádí od Boha, jest matkou dalších i nejhorších hříchů. Jí odpadají lidé od Boha. Tu třeba si stále připomínati svou slabost, své hříchy, třeba vysmáti se krutě sobě, třeba ihned odpírati pokušení, nehráti si se sebou jak s lesklou koulí.

Podobně i s ostatními vadami. Myslete si, kdybyste tak časem vykořenili jednu, pak druhou chybu. Jak brzo bychom byli svatí, dokonalí! Čas míjí, a co bude s námi, když povlečeme celý život děsnou přítěž sebe a svých chyb! Což chceme zůstatí celý život malichernými, umíněnými dětmi v duchovním ohledu? Chceme celý život zneužívat Božích darů proti němu?

Probůh, drazí, probudte se! Náboženství není jen strážcem pokladen a veřejného řádu, není útekem od skutečna, není sněním, není jen nedělním šatem, musí sestoupiti do nitra, zvládnout cele nás. To neplatí jen o kněžích a řeholnicích. Křesťanství má býti kvasem, celé nás změnit, přetvořiti svět, vystavěti z jeho hodnot most k Bohu.

Tedy buď běřeme vážně své náboženství a pak — pak probíjet se zemí a časem k Bohu v nás, anebo jest nám náboženství pláštíkem, pozlátkem, životní lží.... Zamyslete se!

Sv. Germán, Homilie na Očišťování P. Marie.

Zdrávas, Maria, milosti plná, světější nad světce, vznešenější než nebesa, slavnější než cherubíni, váženější nad serafy a ctihodnější než všichni tvorové.

Zdrávas, holubičko, jež nám přinášíš s olivovým plodem samého Zachránce od duchovní potopy a ukazuješ přístav spásy. Tvá stříbrná křídla a vzadu zlatem se lesknoucí peří září leskem svatého Ducha Osvětitele.

Zdrávas, nejpůvabnější a vznešený ráji Boží, dnes na východě jeho nejdobrotivější a všemocnou pravicí štípený, rodící mu libě vonnou lilii a nevadnoucí růži k spáse těch, kteří na západě nassáli morové, duši ničící hořkosti smrti. Ráji, v němž vzkvetl životodárný strom k poznání pravdy, jenž skýtá nesmrtelnost všem, okoušejícím z něho.

Zdrávas, úpravný, neposkvrněný a nejčistší paláci Boha, nejvyššího Krále, vyzdobený vznešeností Boha Krále, všechny pohostinu přijímající a občerstvující mystickými rozkošemi. Paláci, v němž se stkví nádhernými barvami ne rukou učiněný duchovní příbytek Ženichův, v němž Slovo, chtějíc pozvati k sobě bloudící lidské pokolení, přijalo tělo, aby smířilo s Otcem ty, kteří vlastní vůlí se stali bez domova.

Zdrávas, převysoká stinná horo Boží, na niž vychován vznešený Beránek, aby na se vzal naše hříchy a slabosti. Horo, s niž svržen žádnou rukou nezadržitelný kámen, jenž zdrtil modlářské oltáře a stal se kamenem úhelným, podivuhodným v našich očích.

Zdrávas, svatý trůne Boží, božská klenotnice, dome slávy, překrásná ozdobo, vyvolená nádobo a přímlyvkyně celé země, vypravující o nebi a slávě Boží.

Zdrávas, schránko, ulitá z čistého zlata, obsahující nejlíbeznější sladkost duší, Krista, jenž jest manou. Ó nejčistší a všeliké chvály a pozornosti nejhodnější Panno, Bohu zasvěcená pokladnice, vynikající nad všechny tvory. Nedotčená země, neoraná půdo, květy obsypaná révo, bohatý prameni, rodící Panno a Matko, jež jsi nepoznala muže, skrytý poklade nevinnosti a okraso svatosti: svou vzácnou přímlyvou, zmocněnou tvou mateřskou vážností, ujmí se vlády nad církevním řádem u Pána a Boha, Stvořitele všech a svého Syna, a přived' vše v tichý přístav.

Ch. V. Hérís O. P., Svátost pokání.

Hřích, dovršuje odloučení člověka od Boha, vrhá hříšníka do stavu bídy a odboje, z něhož nemůže vyjiti svým vlastním úsilím. Zničené přátelství obnovuje se jenom s podmínkou, že uražený přítel laskavě zapomene na bezpráví a projeví svou první přichylnost k nevděčníkovi. Hřích rozbil přátelství, jež poutalo člověka k Bohu. K navázání přetrženého pouta je třeba, aby Boží milosrdenství se sklonilo nejprve k hříšníkovi a znovu ho přitáhlo k lásce upřímnou a nadpřirozenou lítostí nad jeho chybami. Při smíření duše s Bohem činí vždycky Bůh první krok, přinášeje jí pomoc, která jediné jí dovolí vyjiti z jejího hříchu; a zase Bůh dovršuje odpuštění, uděluje duši milost posvěcující, milost znovu nabytého přátelství, kdy lítost dosahuje veškeré svojí síly a dospívá k definitivnímu smazání viny.

Přidržíme-li se těchto prostých předpokladů, musíme říci, že obrácení hříšníkovo je dílem čirého milosrdenství; neboť přísluší-li člověku dáti nějaké zadostučinění Bohu za spáchanou vinu, napraviti ji lítostivou láskou a dobrovolným odpykáním, přece nic z toho všeho není v naší moci bez pomoci a milosti Boží. Tudíž nemůže býti řeči o napravení takovém, aby spravedlnost při něm mohla míti celý zisk. Spravedlnost je jenom tehdy neporušena, může-li člověk vrátiti někomu statky, jež mu odňal, aniž si je napřed od něho vypůjčí. A dále každé, dokonalé napravení musí se rovnati stupni urážky; nikdy však lidský úkon lítosti, byť byl nadpřirozený, nebude moci vyrovnati tíži nekonečné urážky, způsobené Bohu. Jestliže bezpráví se měří důstojností toho, jež jsme urazili, usmíření má cenu jenom důstojností toho, jenž je podává: I milostí přetvořený člověk zůstává člověkem a nemůže se srovnávati s Bohem.

Ale víra nás učí, že Bůh nedopustil, aby jeho milosrdenství nechalo bez zadostučinění jeho spravedlnost. Vzhledem k nekonečné urážce, jež mu byla způsobena hříchem, Bůh požadoval, aby byla naplněna veškerá spravedlnost a aby usmíření stejné ceny přišlo odškodniti bezpráví. A poněvadž člověk byl neschopen zadost učiniti takto božským požadavkům, Bůh sám uvedl v soulad práva své spravedlnosti a shovívavost svého milosrdenství, posílaje svého Syna na tento svět, aby vykonal dílo našeho Vykoupení a vrátil Bohu čest, již mu hřích odňal. Slovo stalo se člověkem: vzal na sebe naši přirozenost lidskou, jí mohl lidsky jednati a předávati lidským činům svou božskou důstojnost a tak nekonečnou mravní cenu. Proto může jeho zadostučinění vyrovnati urážku spáchanou hříchem. Na nekonečnou urážku odpověděl dokonalým podobením člověka v lásce, která vyvážila, ne-li převážila urážku. Nyní Bůh neodepře odpuštění.

Kristovo zadostučinění jest tedy východiskem zadostučinění našeho. Bez něho bychom se nadarmo pokoušeli o odpuštění. Jen spojením s Kristem, s jeho utrpením a smrtí na kříži možno doufati, že dojdeme milosti.

Netvrdíme však, že tím byl převrácen postup našeho návratu k Bohu. Hříšník vždy se musí též sám vrátiti k Bohu, veden milostí, úkonem opravdové oškřivosti nad hříchem. Toto pokání hříšníkovo jest dokonáno v přijetí posvěcující milosti. Následkem však Vykoupení všechny ty milosti a pomoci patří jaksi hříšníkovi.

*

Co učiní hříšník, aby získal Božího odpuštění? Stačí, aby uchopil prostředky, které mu Kristus podává, to jest, svátost křtu a pokání.

Svátost křtu byla ustanovena proto, aby byl obmyt ze své prvotní poskvrny, spojen s Kristem, zbaven vin a věčných neb i časných trestů.

Křtem byla obmyta duše naše v krvi Kristově, stali jsme se živými údy těla Kristova, jeho zadostiučinění stává se naším a ospravedlňuje nás před Bohem. Stačí přijmouti tuto svátost v pevné víře ve Vykupitele a upřímná touha po přátelství Božím a odvrácení se od zla, urážky.

Křest nás však nečiní bezhříšné. I po prvním obmytí může se nám státi, že zase zhřešíme. Musíme tedy zase býti obmyti. Ne však již prvním obmytím, které nás přivtěluje ke Kristu, neb toto přivtělení trvá i ve hříchu. Navždy jsme poznačeni znamením svého Pána. Zhřešíme-li po křtu, musíme použití druhého očištného prostředku — svátosti pokání, který jest jiného druhu než očištění křtu svatého. Ve křtu sv. naše osobní pokání jest sníženo na nejmenší míru. Stačilo nám ve víře odvrhnouti minulé hříchy a upřímně zatoužiti po Božím přátelství. Avšak ve svátosti pokání jsme již údy Kristovými, údy ovšem vinnými. Poskvrnili jsme roucho nevinnosti, jímž nás přioděl Kristus ve své krvi. Nyní musíme se vrátit k Bohu a odčinit viny po způsobu Kristově a pod záštitou jeho zadostiučinění.

Svátost pokání jest též křtem, chcete-li, ale dle sv. Otců křest nesnadnější než prvý. Vedle odřeknutí se hříchu, návratu k Bohu, musíme ještě sami se podjati odčinění svých vin. Špatně jsme užívali darů, kterých nám uštědřil Pán, stojíme tak vinni před jeho soudem. Musíme se podrobiti jeho soudu, vyznati se jeho zástupci, projevití lítost a odhodlání změnití svůj život a zadostučiniti určeným způsobem.

Tudíž trpnou cestou pokání můžeme se po křtu zbaviti před Bohem svých vin. Kdyby pokání bylo ponecháno jen nám, bylo by vždy neschopným nás dokonale očistiti. Když je svátostně spojeno se zadostiučiněním Kristovým, stává se nástrojem odpuštění. V okamžiku, kdy nás kněz rozhřešuje, Bůh přivoluje zase se nad námi smilovati.

Na konec dlužno poznamenati, že jako jest křest naprosto nutným pro všechny ke spasení, tak i svátost pokání jest zcela nutná, aby hříšník obdržel odpuštění. Není jiné cesty ke spasení. Proto když se opravdu nemůžeme zpovídati, musíme ke své lítosti přidati aspoň touhu po svátostném pokání. Pochopíte snadno přednost skutečné zpovědi před pouhou touhou po ní. Svátostné pokání, řádně vykonané, jest skutečnou zárukou Božího odpuštění, jest zřídlem hojnějších milostí a konečně nevyžaduje tak intenzivní lítosti jako pokání mimosvátostné. Všeobecně se uznává, že k účinnosti svátostné zpovědi stačí lítost z bázně nad Božími tresty s počáteční láskou Boží a pevným předsevzetím více nehřešiti.

Mimo svátost nemáme jiného znamení, které by nás opravňovalo k přesvědčení o našem ospravedlnění, než horoucnost své lásky a lítosti. A i když nám tato lítost vymůže od Boha milosrdenství, jsme přece povinni hned, jakmile nám to je možno, předložit knězi své hříchy.

Konečně nezapomeňme, že milosrdenství Boží, které nám dalo Krista, aby odčinil v hlavní části naše viny, jest stále ochotno slyšeti naše volání o odpuštění a slitování, skloniti se nad námi jako dobrý pastýř, chtějící přivésti k sobě ztracené ovečky. Na nás pak je poslechnouti hnutí Boží milosti a nezatvrzovati se ve hříchu lhostejností a pohrdáním k tomu, který jest Milosrdenství samo.

Ježíška Marie líbá...

Paula Dehmel. — Přel. Otto F. Babler.

Ježíška Marie líbá
a v spánek ukolíbá;
ó, nezná dne,
kdy na Golgotě kříž
se pro něj pozvedne.

Vánek ho svěží chladí
a vlásy jemu hladí —
ni nezvěděv,
že na Golgotě kdys
poteče čistá krev.

Beránek si tu skáče,
pohrává kolem spáče;
ó, nezná dne,
kdy na Golgotě Pán
ten zhaněn upadne...

Vy starostlivé matky,
prožijte sen svůj
krátký:
neznáte dne,
kdy děcku vašemu
též kříž se pozvedne!

(Z „Unserer lieben Fraue...“ von Karl Pfister, Verlag Deutsches Quickbornhaus, Burg Rothenfels am Main.)

H. D. Noble, Potřeba ctnosti.

Viděli jsme východiska mravního života, hlavní stavy svědomí žijícího v horlivé Lásce. Zde jsou ta východiska: Jsme ochotni chtít vše, co chce Bůh, uzpůsobiti svou vůli podle jeho vůle, zachovávat všechny předpisy jeho zákona. Zároveň zavrhneme každou urážku Boha: bojíme se ho, než ne pouze otrockou bázní před trestem, jehož by zasluhovaly naše hříchy, ale zvláště stále víc a více rostoucí synovskou a uctívou bázní před zraněním jeho lásky.

To jsou směrnice mravního svědomí osvětleného Vírou a oživeného Láskou. Jsme mravní, když těmito směrnici řídíme a spravujeme své činy, při nejmenším ty, které závisí na vůli a za něž jsme odpovědní. Takto žít s očima upřenými na Boha, kterého nám zpřítomňuje láska, jemu obětovati všechno dílo, varovati se vší urážky, vší neposlušnosti vůči jeho zákonu, hle, to jest — vedle kontemplace — služba Bohu. To je plnost duchovního života.

Nadpřirozená mravnost jest zde, v nadpřirozeném svědomí, úplně ovládaná láskou k Bohu a ne jenom poroučením rozumu. Zcela nepochybně je řízena také rozumem, neboť ty dvě věci si neodporují: je-li stanoveno naše nadpřirozené určení, tu musí náš rozum, chce-li činiti rozumné věci, upravit činy našeho života podle tohoto nadpřirozeného cíle. Ale v nadpřirozené mravnosti nejde více jenom o to, býti čestným člověkem; zde je větší sázka: jde o to, býti blaženým láskou nebo vyděděncem lásky, vyvoleným Boha nebo odsouzceným.

To tedy jsou východiska ctnostného svědomí.

Ale má se začít pracovat, opravdově poslouchat Božího zákona, uskutečňovat svůj mravní život. Jest třeba dokázati lásku skutky vzniklými a prodchnutými láskou. Mravní člověk se nespokojuje tím, že má dobré úmysly, že se rozohňuje pro dobro; vždyť mravnost tkví v žitých mravech. Člověk koná mravné činy a koná je stále, ne nahodile nebo chvilkově, míse je s činy, jež by byly velikými přestupky Božího zákona. Mravnost se projevuje pevností, vytrvalostí, samovolností a snadností dobré činnosti; býti mravným znamená konati dobro ve všem a vždy.

Odkud může pocházeti tato bezpečnost v dobru? Opakuji, že nestačí jenom míti úmysl činiti dobro — peklo je vydlážděno dobrými úmysly — ale uskutečňuj je trvale, souvisle a s pevnou jistotou.

Svědomí nabývá záruku splnění dobra z držby ctnosti. Ctnost, toť hlavní kořen mravnosti. Mravní člověk, toť člověk, jehož svědomí je zakořeněno v pevných ctnostech. Mravná životospráva je naplnění dobra ctnostmi.

Proč nám třeba vlastnit ctnosti, abychom byli opravdu mravní?

Poněvadž naše schopnosti k činu, mocnosti vedoucí k uskutečňování — rozum, vůle a smysly — jimiž řídíme, poroučíme a provádíme naše mravné lidské činy, nemohou zaručiti trvalost a jistotu našich mravních činností, nejsou-li zdokonaleny nabytými ctnostmi, nejsou-li schopny zajistiti tuto pevnost v dobru, v čemž tkví mravnost.

Abychom se o tom přesvědčili, tu probádejme naše mocnosti činu před jejich zdokonalením ctností; a otevřeně si uvědomme jejich složky pro dobro nebo pro zlo.

Musíme se přičiniti o odezírání, o abstrakci; neboť v živém svědomí nejsou tyto mocnosti činu nikdy v čirém stavu, zbavené všeho, co je naklání v jednom či v druhém směru. Od chvíle, kdy jsme dosáhli mravního věku, věku, v němž náš rozum v nás vymezuje zákon dobra a zla, jsme již ovládnuti jistou náklonností, která se sama zdůrazňuje zvyky získanými opakováním skutků příznivých nebo nepříznivých mravnosti.

Jde tedy o toto: nazírajíce na mocnosti činnosti v jich samých, tážeme se sebe, co nám mohou samy o sobě dáti dobrého či zlého; jaké nám skýtají naděje pro dobré či špatné vedení našeho mravního života. Tu jest třeba jich prozkoumati jednu po druhé.

I. — Rozum je nejmravnější z našich schopností; nejdéle odolává případnému porušení způsobenému sklony povahy. Náš rozum nám sebou samým dává pro mravní život největší naději, jež v nás jest. Rozum přirozeně rozhoduje o

příkazu dobra; každý lidský rozum, dokud pracuje obvykle, nařizuje, že jest činiti dobro a vyhýbati se zlu. A ještě více: zcela samovolně stanoví všeobecné druhy dobrých činů. Toto chápání dobra tvoří část našeho rozumu. Jakmile je rozum činný, tu jest povinen dáti onen příkaz pro dobro. Jako když uvažující, spekulativní rozum sebou za své činnosti nese jisté zřejmé pravdy, kterých nemůže popřít a které zoveme prvními zásadami uvažování, právě tak náš rozum ihned potvrzuje první zřejmé pravdy, jež jsou základními zásadami mravnosti. Je-li rozum na svém místě, je nemožno současně říci, že něco je a že to není — že jsou následky bez příčiny, že něco jest podobno dvěma ze základu protivným věcem. Tyto první zásady rozumu — zásada totožnosti, příčinnosti a protikladu — jsou podkladem našeho veškerého uvažování. A právě tak by se popíral mravní rozum, zpěchoval-li by se říci: čiň dobro a vyhýbej se zlu.

Tedy v lidském rozumu je jistě tento nezměnitelný příkaz dobra a kromě toho ještě i několik přesných směrnic: na příklad dbáti spravedlnosti k bližnímu, ukládati svým vášním jistou míru. Tyto první zásady, tyto první čáry větrné růžice — bych řekl — představují přirozený mravní zákon. Ten jeví dvě složky: přímé zásady mravnosti a pak zásady, které se z prvních zásad snadno vyvodí a které musí připustiti každý člověk přímo uvažující. Rozum, od přirozenosti nesoucí v sobě závazek činiti dobro, s určitými mravními pravidly — hle, toť v nás první, zcela přirozený pramen příznivý mravnosti.

Tyto první zásady mravnosti v praktickém rozumu tvoří to, co nazýváme syndheresí; ta je darem přirozenosti. Syndherese se svými prvními příkazy mravnosti neuhasíná nikdy, ani za nejhorších porušení. Toto poroučení rozumového dobra zůstává prvním a posledním pramenem. Ať je zvrácenost některého člověka sebevětší, přece můžeme býti jisti, že je v něm stále a zůstává v něm tato výzva k dobru. Není pochyby, že by se zásady odvozené z prvotních zásad nemohly následkem špatných návyků zamlžiti; ale nikdo nemůže úplně potlačiti jejich závaznost; ta se zase vrací a hlásí se v podobě výčitky, což sv. Tomáš zove „reptání syndherese“. Následkem tohoto trvalého příkazu povinnosti k dobru se nemůže nikdy z lidstva ztratiti snaha o mravnost.

Pokud je člověk člověkem a pokud správně užívá rozumu, potud se nemůže vzepřít uznati pravdu, aniž by se zřekl rozumu, právě jako je mu nemožno, aby se přesvědčil, že nemusí činiti dobro.

Na tyto první zákony rozumu a na podkladě syndherese, která tvoří s rozumem jedno, která jest samým projevem rozumu, se ve svědomí naočkují mravní poučky a dospělý člověk se má snažiti je dále rozvíjeti. Mravní výchova spočívá v tom, že se svědomí určí závazky mravního zákona. Lidské podání pak „vyšívá“ na prvotním základě příkazu daného přirozeným zákonem. Takto se zvětšuje mravní učení, které se může úsilnějším uvažováním státi mravní vědou. Mravověda není nic jiného než zdokonalená syndherese a každý člověk se má snažiti za tímto zdokonalením a učiti se vésti stále lépe.

Pokračování.

K úvaze.

Samota.

Když roste naše vůle a touha, rozpínají se naše duchovní paže a my objímáme lidstvo. Lidé, jednotlivci, jeho jednotlivci ztrácejí se nám. Začínáme býti osamoceni. Nejosamocenější je ten, kdo nejvíce hoří, kdo nejvíc dává. Kdo má mnoho společníků, ten není nikdy sám. Ti lidé společenští netrpí pod trýznivou touhou. Jsou stále veselí, neb nemusejí nic dávat. Dávání nejlepší jest sebe, naší krve, a to vždy bolí, člověk se musí očistiti od sebe, aby mohl a uměl dávat. Musejí býti zatěžkáni medem... Proto nemohou býti tak uhlazeně svěží a obratní jak motýlci, kteří jen pro chvíli ssají a ne pro dlouhou zimu bídy a chladna. A lidé prchají před jich dary. To je také smutek. Smutek z osamocené samoty, samoty, která nemůže se rozhořeti v život, vzrůst v čin. A i této oběti nepochopené samoty je třeba, aby svou syčící krví uhasila vířivý rej veselého, soběstačného světa. Porozumíte samotě řeholníků, světců a heroů.

Objetí duší.

Duše Boží, Kristovy, vytrvale klečí u jeho kříže a nesou s sebou zahořklou vůni krve, na jejich lících hoří odlesk Kristovy muky, tou krví sežehnutý. Hleděly do tajemství Kristových a oněměly: A když se potkají, ucítí dech z kroků a splývajícího roucha smutku i lesku, očí zapálených krví Kristovou, splynou v jednom žáru a políbí se. Světlem zasaženy, hlubokým pohledem a v pohledu tom se rozechvějí odstupňovaným žárem rozletu.

Oleum de saxo...

Vina zatížila duši. Vrhla se jí do náručí. Procitla mrazením. Žíznila. Hořela a napila se ledové hmoty... Jsou duše, které se neprobudí, které běrou hlínu jako to, co... ústa napoprvé uchvátí. Duše hlubší procitnou zimou a chce pít teplo... A jenom tehdy se odhodlá k ráznému činu, když se nesnaží zvyknouti si na ohavná sousta, když si řekne, že mrazivé jest ošklivé, že chybovala a že nutno změnit směr. Tehdy začíná druhá fáze viny. Vina začíná být plodnou. Duše jatá ošklivostí srovnává ošklivé s krásou, víc a více si zamiluje dobro, zhnusí se zlo, jež právě krvavě procítlo a poctivě hledá dobro, ctnost, Boha. Tak budeme ssáti olej milosti i ze skály hříchu.

B. D., Naše blahoslavená Anežka.

Nechci psáti jejího životopisu; ten zaslouží pera povolanejšího. Jsme jí tolik dlužní! Vykřiknout vědomí toho dluhu — učiniti tak pokorně a žhavě za českou ženu — hle, co chci.

Jsme dlužní i sobě: ukázati ji v plném světle, s tou září svatosti, jež má věkovité reflexy přes naše dny do budoucích, kdy bude pochopena a následována, veliká, krásná a — tolik naše!

Chceme obnovu kultu národních světců; musíme ji chtít, jako musíme chtít osobitý život národa. Naše Anežka je s to vnést do tohoto života skvostnou dívčí (ženskou), národní, sociální a katolickou notu.

Nemáme a neměli jsme ženy větší a toho uznání by jí ani jitřenka sv. knížete, pramáti Ludmila, paní tichá, zbožná a dobrotivá, nezáviděla. Vždyť Anežka rostla z jejích a sv. Václava ctností, v nichž se cvičila od malička; a jen tak přerostla hranice své vlasti i své doby.

Jsme národ nevďečný ke svým světcům; snad proto se světci u nás odmlčeli? Umlčíváme je sami, ke své ovšem škodě. Kdyby Anežka promluvila, pozvedla by českou ženu. A přes ženu nepřejde žádné duchovní obrození národa.

*

Anežka je jemná, tichá dcera, poslušná a mírná; sterý ohled k otci, vroucí shoda s matkou; matku získává pro veliké své ideály. Je sestrou oddanou a inspirující, dobrým andělem, byť i zapomínaným. Je moudrou tetou, strážkyní rodu. V těchto rolích je tak tklivá a tolik je v ní slovanského, oddaného ženství pokorného... Ale tato žena je vrcholná co duchovní dcera Chudáčkova.

Duch Chudáčkův a panny Kláry našel ji zralou; ale zasnoubila-li se s paní Chudobou, dávno milovanou, po jejich vzoru, s paní Čistotou zasnoubena byla už dříve a takovým způsobem, že sám by stačil na její gloriolu... Tato snoubenka tří králů od 3 let svého života, tato ctitelka Zvěstování, svátku zasnub Ducha s Pannou, zůstává zachována pro nejvyššího Ženicha-Krále. Po prvé osvobozuje ji úmrtí snoubence-děčka, po druhé zrada snoubence-jinocha, po třetí hájí se hrdinně sama proti snoubenci-muži, dovolávajíc se ochrany Otce křesťanstva. Císař-skeptik, rouhač, násilník a vilník má pro ni takováto slova:

„Jelikož, Anežko, někdy naše nevěsto, nyní pak věčného krále choti, bohatství časné i všechnu slávu světskou a rozkoš jsi zavrhlá, abys Bohu a vyvoleným jeho všecka se oddala, z té příčiny posíláme Tobě ostatky svatých, jakožto duchovní poklad, s císařskou Milostí svojí a připovídáme, že Tebe před každým chotěm zemským hájiti budeme, abys

tím pokojněji a horlivěji nejmilejšímu Ženichu svému, věčnému Bohu, sloužiti mohla. Na nás pak hříšného ve svých svatých modlitbách také si vzpomínej.“

Tak uzrálo símě zbožnou matkou Konstancíí v duši Anežčinu vložené, svatou tetou Hedvikou polskou záhy pěstované, příkladem sestry Anny, snachy Hedvičiny a sestřenice sv. Alžběty Durinské posilované.

Trojhvězdí světic: Hedvika, Alžběta a Anežka pak měly ještě celou plejádu následovnic; ty Anežčiny dojísta dělí se s muži o chválu, kterou historik vzdává tehdejšíým Čechám, že „téměř výlučně zajímaly se o zbožnost a svatost života“.

Dnešní? — —

*

Také sociální gesto Anežčino předchází její příslušnost k rodině Chudáčkově. Zakládá chudobinec u sv. Františka a světuje ho řádu křižovníků s červenou hvězdou. Ochuzuje se ve prospěch nejubožejších v národě; slouží jim v nemocech, obvazuje jejich rány už před svým vstupem ke klariskám. Po celý život věnuje se chudým. Ti se k ní utíkají a obdržíjí nejen dary, léky, obvazy, ale i dar útěchy, posily a konečně i zázraky.

Dokud král se s ní radí, žije ctnostně, vládne moudře a země prospívá. A když se vzdaluje a bloudí, Anežka jen usilovněji se modlí a krutěji umrtvuje v oběť za krále i lid. Její modlitba byla silná a účinná; jak v ni asi důvěřoval Jaroslav ze Šternberka, vítěz nad Tatary, když toužil být pochován v kostele klarisek, u Anežky, po boku pána svého, krále Václava I., milovaného bratra Anežčina.

Anežka smířila kdysi syna s otcem, synovce svého Přemysla Otakara II. s Václavem I. Zabraňovala ze všech sil domácí válce, již hynul a trpěl lid.

Vidění bitvy na Moravském poli, jež jí tradice připisuje, svědčí při nejmenším o přesvědčení lidu, jak Anežka vroucně a s účastí nejhlubší žila osudy své vlasti, jak její láska byla jasnovidná, moudrá, předvídavá.

Anežka silně působí svým vzorem na celý národ. Zakládá České Assisi; její bratr staví klášter minoritů. Šlechta i lid se předstihují v horlivosti; bohatí neskrblí dary, nadacemi, odkazy; lid nabízí své služby zdarma. Dcery boháčů opouštějí pohodlí, aby sloužily chudým.

Nemá co říci do sociálních poměrů dnešní vlasti?

*

Anežka bdí nad národem a jeho poměrem ke sv. Otcí i k domácímu episkopátu.

Už za života otcova sleduje s úzkostí roztržku mezi králem a biskupem Ondřejem, trpí interdikt papeže Honoria III. S bratrem Václavem brává radu později u biskupa Jana Pražského. Sama prosí papeže Řehoře IX. o ochranu svého panství, do rukou sv. Otce klade vždy svá darování, jak chudobince u křižovníků, tak obou klášterů františkánských s kostelem sv. Salvatora; od sv. Otce vyžaduje si dovolení, aby mohla se zváti „starší sestrou“ místo abatyší. Ujímá se sv. Otce před bývalým snoubencem svým a způsobuje, že bratr její stojí v čele jednoty knížat Římu věrných.

Dvacet dva listy papežů naší Anežce svědčí o tom, že byla žena vzácná; papež Řehoř IX. psal je jí chválu do Španěl; papež Innocenc IV. posílá jí vzácné ostatky. Týž papež zakročil v prospěch Přemysla Otakara II. proti Bélovi uherskému a pokutami církevními donutil knížata křesťanská ke složení zbraní.

Vlídny a srdečný poměr sv. Stolice k oddanému národu prostřednictvím Anežky měl v důsledku čest i prospěch národa.

Je třeba závěru?

*

Anežka Přemyslovna je veliké světlo. Ta, kterou sv. Klára ve svých dopisech zvala „radostí andělů a korunou sester“, „svou dcerou nejhodnější“, má nároky i na naši úctu a vděčnost. Na naši v první řadě.

Rozdvojení moci papežské mohlo překaziti snahu Elišky, manželky Jana Lucemburského, o její svatořečení; neklidné poměry české a třenic náboženské mohly je oddálit tak, že teprve roku 1874 byla blahořečena ta, jež v historii i tradici nosila od své doby titul svatosti.

Přítomný však úpadek české ženy úpí o Anežčin vzor ženy čisté, ženy — oběti, ženy osvícené a dobrotivé, ženy milující svou vlast, ženy duchovně krásné, svaté.

Obnovení a prohloubení kultu naší blahoslavené Anežky je věcí cti a patriotických nadějí české ženy.

Dr. Tomáš Hudec, Velepíseň křesťanské lásky.

Svatý Jeronym v listu k Pammachiovi píše o sv. Pavlovi: „Kdykoliv čtu apoštola Pavla, zdá se mně, že slyším nikoliv slova, ale údery hromu... Kamkoliv pohlédneš, jsou blesky.“

Tato slova platí v plné míře o 13. hlavě v prvním listu ke Korintánům, která se při mši svaté předčítá jako epištola na neděli Quinquagesimu a která případně bývá označována jako „velepíseň křesťanské lásky“.

Sv. Pavel ve svých listech nikdy se nestaral o zevnější formu. Šlo mu vždy jen o to, aby čtenářům důrazně a jasně předložil věčné pravdy evangelia Kristova. Když ale v oné hlavě počíná mluvit o lásce, která je vrcholem a souhrnem křesťanské dokonalosti, tu mimovolně je uchvácen svatým nadšením. Zanícení jeho dává jeho slovům básnický vzlet, rytmický spád a z pera se mu řine velebný hymnus oslavující nejvznešenější ctnost křesťanskou. Ona 13. hlava patří proto k nejvzácnějším básnickým perlám světové literatury. Slova jeho se tam podobají opravdu šlehajícím bleskům. Význam a podstatu křesťanské lásky nikdo krásněji nevyličil a vyličiti nemůže. —

Pokusíme se v těchto řádcích vníknout poněkud blíže do myšlenek sv. Pavla a přeložit je takorča do našeho dnešního způsobu vyjadřování.

13. hlava prvního listu ke Korintánům obsahuje tři jasně vyznačené oddíly; můžeme je také nazvat strofami. Sv. Pavel v nich postupně jedná o vznešenosti a nutnosti křesťanské lásky, o vlastnostech křesťanské lásky a o jejím věčném trvání.

STROFA I.

Vznešenost a nutnost křesťanské lásky.

12, 31. A ještě vše převyšující cestu vám ukážu!

13, 1. Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými,

lásky však kdybych neměl:

stal jsem se kovem znějícím a zvonem hlučícím!

2. A kdybych měl proroctví a znal tajemství

a (měl) všecko poznání všecka

a kdybych měl víru, že bych hory přenášel,

lásky však kdybych neměl:

ničím nejsem!

3. A kdybych rozdal vše, co mám,

a vydal své tělo, abych byl spálen,

lásky však kdybych neměl:

nic mně to neprospěje!

13. hlava tvoří vlastně odbočení od hlavního předmětu, o němž sv. Pavel v této části listu pojednává. Předmětem tím jsou charismata, o nichž křesťané korintští měli názory namnoze nesprávné a o nichž proto sv. Pavel chce čtenáře důkladněji poučiti.

Charismata čili milosti zdarma dané jsou mimořádné nadpřirozené dary, které Duch svatý jednotlivým křesťanům uštědřuje k tomu účelu, aby bylo dosaženo nějakého prospěchu pro celou církev nebo jednotlivé její údy. Darů těch nemůže křesťan dosáti vlastními zásluhami, proto se nazývají „zdarma dané“. Dary ony nepředpokládají nutně, že ten, komu se jich dostane, jest ve stavu milosti, takže i člověk hříšný může být vyznamenán takovým charismatem.

Různé druhy charismat uvádí sv. Pavel především I. Korint. 12, 8—10, ale také v témže listu 12, 28 a Řím. 12, 6. Na žádném z těchto míst nechce však vypočísti charismata všechna, protože Duch svatý není nijak omezen co do způsobu, jakým mimořádné dary uděluje.

I. Korint. 12, 8—10 čteme: Jednomu totiž dává se skrze Ducha řeč moudrosti, jinému řeč poznání skrze téhož Ducha, jinému víra v témž Duchu, jinému pak dar uzdravování v tom jednom Duchu, jinému činění divů, jinému prorokování, jinému rozeznávání duchů, jinému dar rozličných jazyků, jinému vykládání řečí.

O smyslu některých názvů, jimiž tu sv. Pavel označuje devět různých charismat, je mezi vykladači Nového zákona různost mínění. Význam jejich jest pravděpodobně tento.

Řeč moudrosti, uvedená na prvním místě, jest dar vniknouti do tajemství křesťanské nauky a dovésti je věřícím přesvědčivě vyložití. — Řeč poznání, jež následuje, jest dar pochopiti a podati věřícím ne pouze tajemství, ale všechny pravdy evangelia, které je nutno znáti každému křesťanu. — Dar víry neoznačuje víru v učení Kristovo, ale důvěru, vnuknutou samým Duchem svatým, že Bůh nějaký zázrak učiniti chce a také skutečně učiní. Je to ona víra, o níž děl Spasitel: Budete-li míti víru jako zrno hořčičné, řeknete této hoře: „Přejdi odtud tamto“ a přejde a nebude vám nic nemožno. (Mat. 17, 19.)

Dar uzdravování a dar činění divů jest, jak patrně, dar ozdravovati nemocné a konati zázraky na potvrzení křesťanského učení.

Dar prorockví, jak vysvítá z 14. hlavy prvního listu ke Korinťanům, kde je o něm obšírně jednáno, záležel v tom, že „prorok“ dovedl účinným způsobem napomínat, povzbuzovat a přesvědčovat věřící, což bylo také hlavní úlohou proroků starozákonních. Teprve v druhé řadě byl dar prorockví někdy spojen také s předpovídáním budoucnosti a odhalováním věcí tajných.

Dar rozeznávání duchů sloužil k tomu, aby bylo lze rozhodnouti v určitém případě, zdali charismatický projev, především prorockví a glossolalie, jest původu nadpřirozeného a nemá-li snad svůj zdroj v sebeklamu neb dokonce v působení zlého ducha. Na tento dar vztahují se známá slova sv. Pavla: „Prorockvými nepohrdejte; všechno však zkoušejte, a co dobré jest, toho se přidržte.“ (I. Thessal. 5, 20-21.)

Nejzáhadnějším mezi charismaty uvedenými sv. Pavlem jest dar jazyků, či jak obyčejně dle řeckého textu se nazývá, glossolalie. Nebyla to schopnost mluvit cizími, neznámými jazyky, ale dle líčení sv. Pavla, který o glossolalii obšírně jedná ve 14. hlavě prvního listu ke Korinťanům, byla to extase, v níž věřící pronášel úryvkovité modlitby, zvolání, povzdechy, které ostatním přítomným byly často záhadné a nesrozumitelné. Proto dar vykládání jazyků sloužil právě k tomu, aby ony nesouvislé neb tajemně výroky byly přítomným vyloženy k jejich duchovnímu užitku. —

I. Korint. 12, 28 zní: A některé Bůh ustanovil v církvi předem apoštoly, po druhé proroky, po třetí učitelé; potom (udělil) moci divotvorné, potom dary uzdravování, pomáhání, vedení správy, rozličnost jazyků, vykládání řečí.

Není pochyby, že i zde sv. Pavel mluví o charismatech. Jsou tu však některá charismata nová. Především dar apoštolátu, jehož se dostalo dvanácti apoštolům vyvoleným Kristem. Učitelé jsou asi ti, kteří měli dar poznání, a byli určeni k tomu, aby věřícím učení Kristovo vykládali. Rovněž novým je dar pomáhání bližnímu v duchovních i tělesných potřebách, jakož i dar vedení správy křesťanských obcí, aby v křesťanském životě prospívaly a pokračovaly.

Konečně v listu k Římanům (12, 6) přistupují k dosavadním ještě dary povzbuzování, udělování a milosrdenství.

Nebylo by správným se domnívati, že tyto mimořádné dary byly omezeny pouze na první doby církve. Za všech dob a časů setkáváme se v církvi s osobnostmi, jimž Bůh to neb ono charisma udělil. Či neměl sv. Tomáš Akvin. dar moudrosti a poznání? Neměli vynikající kazatelé dar prorocství, neměl sv. Vincenc z Pauly dar pomáhání a milosrdenství, sv. Terezie dar extase atd.? — —

Bylo nezbytno předeslat těchto několik slov o charismatech, neboť jen tak stane se nám plně srozumitelným to, co sv. Pavel praví o křesťanské lásce.

Láska, to je smysl slov Pavlových, jest nejen vznešenější než všechna charisma, ale je naprosto nutnou k dosažení věčné spásy. Charismata, nejsou-li spojená s láskou, nemají pro náš duchovní život a pro naši spásu žádné ceny.

Láskou míní sv. Pavel lásku křesťanskou vůbec, která v sobě nerozlučně spojuje lásku k Bohu i lásku k bližnímu. Vypočítává sice sv. Pavel v následujících verších (4—7) skutky lásky k bližnímu, ale láska k bližnímu je mu pouze projevem a důkazem opravdové lásky k Bohu.

Nemá ceny charisma jazyků, i kdyby je měl člověk v nejvyšším myslitelném stupni a měl glossolalii nejen lidskou, ale přímo andělskou, kdyby však při tom neměl lásky! Bez lásky jest takový křesťan obdařený glossolalií pouze jako znějící kov nebo hlučící zvonec: budí snad svým charismatem pozornost a obdiv, ale jako zvon je uvnitř dutý, tak i onomu křesťanu chybí pravý vnitřní nadpřirozený život.

Dar prorocství — dar moudrosti, která proniká všechna tajemství víry — dar poznání, jež nauky křesťanské poutavě předkládá — dar víry, která hory přenáší: všechny tyto dary nemají pro křesťana a pro jeho věčnou spásu opravdové ceny bez lásky.

A ještě dva dary uvádí sv. Pavel ve verši 3. Je to dar udělování, který činí člověka ochotným rozdati svůj majetek na almužnu trpícím a strádajícím spolubližním; a pak dar pomáhání, když křesťan je hotov dáti vlastní život v šanc, ba vydati se i na smrt ohněm, jen aby pomohl bližnímu a zachránil ho z nebezpečí života. I tyto dva tak vznešené dary bez lásky nic neprospějí.

Láska je nekonečně důležitější a vznešenější než všechna charisma, na kterých si Korinťané tolik zakládali. Ona jest královskou cestou vedoucí bezpečně k věčnému spasení.

Pokračování.

P. V. Svatohor O. Cr., O českých křižovnících s červenou hvězdou.

Svatý František jako anděl Hospodinův pohnul v svou dějinnou hodinu hlubinou křesťanského života a celá hladina se hned rozvlnila bližšími i dalšími koly až k dalekým břehům. Francescovo hnutí se dotklo jedním takovým, zrovna kouzelným kruhem české královské panny z rodu Přemyslova, Anežky, jež roku 1233 uvedla do Prahy řád Františkových klarisek a bratří.

Ale toto tajemné rozčeření postupovalo — byť poněkud jiným směrem — v Čechách od Anežky dále, neboť na světě jest nejen kletba zlého činu, jímž se ustavičně plemeni zlo, ale jest také požehnání dobra, jež stále a stále nové dobro plodí. Anežka, jsouc dotčena Františkovým duchem, byla původkyní i svého zvláštního řádu, jenž — a to jest opravdu v dějinách věc neobyčejná — nebyl ustanoven pro ženy, ale pro muže a jenž ani nemá po ní jména. Jest to řád českých křižovníků s červenou hvězdou. (O. Cr.)

A přece vznik tohoto založení byl zcela jako samo sebou dán. Anežka, anděl dobročinnosti, jistě měla ještě jako dvorská kněžna velikou družinu svých chudých, jež podporovala. Opustiti je, když sama měla vstoupiti v chudobu řádu a v odloučenost kláštera se zavřítí, nedovolovaly jí ani láska ani ušlechtilé smýšlení. Proto současně, co zakládala dvojité klášter chudých sester a bratří na Františku, postarala se o své chudé a nemocné ve světě založením při tomto

klášteře zvláštního hospitálu a shledávala k jeho řízení zvláštní hospitální bratrstvo. A právě z tohoto bratrstva dalším jejím přičiněním, mateřsky starostlivým, vyvinul se rychlým postupem kanonický řád křižovníků s červenou hvězdou.

Byly sice v řádu doby, kdy se — teprve ovšem později, od XVI. století — živě a houževnatě v něm udržovala podání, jako by první bratří, bojovníci kříže, přišli do Prahy za času křížových válek z Východu z Betlema a dokonce oklikou až — přes Aquitanii.

Tato pověst nesla na sobě zdání pravděpodobnosti, protože vznik řádu zapadal do posledních dozvuků slavného onoho křížového bohatýrství, jako byly výpravy do Svaté země; časově tehdy nejbližší založení řádu byla pátá výprava kříže za Řehoře IX. (1228—1229.) Avšak — pravděpodobnost se neukázala skutečnou pravdou.

Vznik českých křižovníků správně podle pravdy osvětlil veliký dějepisec Prahy V. V. Tomek, jenž o nich napsal: 1 „O málokterém z klášterních řádů, rozšířených v Čechách, nacházíme se strany původu jeho zprávy tak nejisté neb nedůvodné u spisovatelů, jako o řádu křižovníků s červenou hvězdou; a to ne pro nedostatečnost dějepisných pramenů, nýbrž pro to, že se obyčejně bez ohledu na ně hledal původ řádu tohoto tam, kde ho nikdy nebylo. Z podobnosti jeho, zvláště v pozdějších časech, s řády tak nazvanými rytířskými, jako na příklad s johanity, templáři neb rytíři německými, soudilo se totiž, že tak jako tyto musel začátek míti v Palestině neb jinde ve vzdálených zemích. —

1) *Památky arch. I. str. 210, 211: O počátcích řádu křižovníckého s červ. hv. v Čechách.*

O původu tomto zahraničním není však nikdež žádných historických svědectví; kdežto listiny z prvních časů rozšíření jeho v Čechách poskytují dostatečný důkaz, že počátek řádu tohoto nebyl nikde jinde nežli v Čechách samých, kdež jest doposud sídlo nejvyššího představeného, totiž velmistra nebo generála celého řádu, stojícího nad komendami a obediencemi jeho ve všech zemích, kdež jest rozšířen, to jest v Čechách, na Moravě a v Rakousích, jindy také ve Slezsku, Polsku a Uhřích.“

Dějepisec má pravdu. K založení křižovníckého řádu nebylo třeba nějakého cizokrajného anebo dobrodružného rytěrování. Stačilo k tomu rytířství Františka z Assisi, z jehož rytířského ducha, beroucího na sebe službu lásky k Bohu a lidem, založení to vzdáleně vzniklo, a stačilo z blízka ušlechtilé rytířství české panny královské, za touže službou ohnivě jdoucí. Při tom založení toto přijalo zevní řádovou úpravou od soudobého hospitálnictví, jak bylo již v Čechách vyvinuto v křižáckých rytířských řádech, k nám již dříve uvedených. Byl to přede všemi řád rytířů jerusalemských sv. Jana, podle nichž se podporou českých králů i vědomým usilováním bratří, jak se doložití dá, původní bratrstvo českých Anežčiných křižovníků zevně upravovalo. Rozumí se samo sebou, že do něho vstupovali, jak to s sebou nesla doba, i četní lidé urození, kteří tam své rytířství ušlechtili pod heslem „servio — sloužím“ ve službě Bohu a bližnímu uplatňovali. Bylo jich doma dosti k tomu hotových, čemu se ani mnoho nedivíme, když čteme, že zároveň s královskou Anežkou vstoupilo ke klariskám napřed sedm, později více než sto panen, většinou z nejpřednějších zemských rodů. Mohl ovšem mezi prvními křižovníckými bratřími býti sem tam i takový, který jako bojovník dobrovolc nebo poutník z Čech byl ve Svaté zemi a po svém návratu s radostí na roucho své přijal kříž křesťanské služby v hospitále.

O přítomnosti domácích rytířských lidí v řádě na počátku svědčí první řádový mistr Albert (1237 až 1248) ze staročeského rodu Divišoviců, kterýžto rod podle nově založeného hradu začal se psáti asi od roku 1249 „ze Šternberka“. Na rytířství ukazuje nošení zbraně mezi bratřími, což se jim již při papežské visitaci roku 1292 jako právo přiznává, 2 konečně i historický oděv velmistrů, zvláštní červený hranostajový plášť, klobouk a meč.

2) *Reg. Boh. II. 1536 a 1578*

Při takovémto přirozeném vývoji z domácích malých počátků lze bez přibírání cizího rytířství bezpečně vysvětliti, že tu již 6. ledna 1381 v listině 3, odevzdané legátem kardinálem Pileem, stojí křižovnícký velmistr Zdeněk jako osoba v hodnosti čtvrtá po králi (magister generalis tantae dignitatis et praeeminentiae existit, ut post regiam majestatem quartum obtineat principatum), a stojí uprostřed bratří, kteří smějí nositi „leripipia“, zvláštní pokrývky hlavy jako křižovníci jerusalemské (sicut Cruciferi Hierosolymitani — quam plurimi enim nobiles et generosi); že dále průběhem

věků 20. července 1645 v listině kardinála Harracha 4 řád se považuje na způsob řádů rytířských (ad instar militarium ordinum), a že konečně v listině Innocence X. z 10. března 1646 sluje 5 krátce rytířský — *militaris*.

3) *Hammerschmid Fl.: Prodrumus gloriae Pragenae p. 62.*

4-5) *archiv na Hradišti n. Zn. I. B 1., 7., obě listiny.*

Ale vraťme se ještě k jeho dětství; jest velmi pozoruhodné a milé dívat se, jak toto Anežčino dítě rychle v její mateřské náruči roste, ano náruč přerůstá.

Sotva zrozenému stará se Anežka o věno, a ježto sama své celé věno — přeštický újezd — dala na založení kláštera na Františku, vyprošuje statky pro něj z rukou své matky Konstancie. Královna vdova věnuje hospitálu na Františku listem z 26. února 1233 statky 6, koupené od německých rytířů s kostelem sv. Petra na Poříčí, a královský bratr Václav I. vydává klášteru i hospitálu 21. března 1234 výsadní list — privilegium. 7 Anežka se stará dále o potvrzení v Římě. Na její žádost potvrzuje Řehoř IX. věnování Konstanciino dvěma bulami, danými v Perugii 18. května 1235. 8 První zaslána mistru a bratřím hospitálu, druhá abatyši Anežce s řeholními sestrami, a hospitál, stísněný dotud ve dvou domech na Františku blízko kostela sv. Haštala, stěhuje se ještě toho roku (1235) na větší a pohodlnější Poříč.

6) *Reg. Boh. I. 801.*

7) *Reg. Boh et Moraviae p. 390.*

8) *Reg. Boh. I. 875.*

Ale dosavadní útvar pouhého církevního bratrstva jeho bezpečnému vzrůstu nedostačuje, a Anežka neustává o svém usilování, dokud zvláštní základní bulou papežskou „*Omnipotens qui*“ z 14. dubna 1237, 9 její milované křižovnické bratrstvo není přetvořeno v pravý církevní řád — *ordo canonicus* — s řeholí sv. Augustina, přímo apoštolskému Stolci podřízený. Svého zrozence takto právně dospělého hledí pak Anežka s pravým mateřským sebezapřením ještě i majetkově zcela osamostatnit; proto se vzdává listem k papeži Řehoři IX. 15. dubna 1238 jménem 10 svého kláštera hospitálu, dotud s ním spojeného, i příslušných statků, a Řehoř hned obratem 27. dubna 1238 odevzdává 11 bulou hospitál se všemi statky a právy mistru a bratřím.

9) *Reg. Boh. I. 917.*

10) *Reg. Boh. I. 940.*

11) *Reg. Boh. I. 943.*

Zdalo by se, že již těmito činy velké lásky jest mateřská péče Anežčina o křižovnický řád vyčerpána. Nikoliv. Protože se on tak rozmáhá, že mu již ani sv. Petr na Poříčí nestačuje, Anežka vyhledává mu nové skvělejší místo a klade 21. května 1252 základní kámen k novému hospitálu a chrámu na jednom z nejkrásnějších míst Prahy proti královským Hradčanům, konec kamenného mostu — *ad pedem pontis*, kde jest posud.

Nové slavné potvrzení královské, dané králem Václavem I. 6. dubna 1253, 12 dovršuje celé dílo Anežčiny mateřské zakladatelské lásky ke křižovnickému řádu.

12) *Codex diplom. Morav. III. 190.*

Ale nelze psát jen tak zhola „dovršuje“; chybí ještě maličkost, ale v tom právě se objevuje nový záblesk mateřské starostlivosti. Křižovnický řád byl dotud označen na rouchu toliko křížem jako jiné podobné křížácké a křižovnické řády v národech, a Anežka jako pravá matka si přála, aby její český miláček byl mezi všemi na světě poznán, proto sama psala do Říma o rozeznávací znamení, jež se mělo přidati k červenému kříži. Papež Alexandr schválil 20. června 1256 13 — hvězdu. Nyní teprve měla jej celý, jak si jej míti přála, celý až do toho, řekl bych, „mateřského znamení“ na prsou, do té hvězdičky...

Pokračování.

Hymnus1 nešporní v neděli. - Přeložil: Antonín Štemberg.

Ó Tvůrče světla předobry,
jenž denní světlo rozžiháš
a novým světlem začínáš,
když naší zemi bytí dáš,
jenž dobu z ránu k večeru
dnem pro vše časy nazýváš:

hle, blíží se zas černá směs,
ó, vyslyš prosby a pláč náš:

Kéž duše pádem do hříchu
si neztratí dar života,
když nemyslívá na věčnost
a ve hříchy se zamotá.

Ať tluče v bránu nebeskou,
by život darem dostala,
ať prchá vždycky přede zlem
a smývá hřích, jež spáchala.

Ó, vyslyš, Otče předobry
a Synu, Otci rovný, nás
i s Duchem Utěšitelem,
s nímž kralujete v každý čas.

1 Hymnus jest ze VI. století a připomíná stvořitelské dílo Boží prvního dne. Vložen proto do nešpor, že dobově nešpory odpovídají slovům bible, kde čteme po každém úkonu stvořitelském: A nastal večer... Svět byl na počátku ve tmách, světlo Bohem stvořené tmy zapudilo. Jak často tone duše ve tmách hříchu a v chaosu světských myšlenek, jsou takto vydána nebezpečí věčné tmy. Proto hymnus varuje před touto tmou a vyzývá k prosbě o dar života, v němž věčné světlo svítí.

K. Reban, Liturgické kapitoly.

Sv. přijímání konejme, záleží-li to na nás, mezi mší sv. po přijímání kněze; tam organicky patří: při proměňování stala se oběť a ta dokonává se v obětní hostině; svátostná hostina Nového zákona nejen naznačuje, nýbrž vpravdě i působí nejužší spojení Boha a duše. Pohlížejme vůbec na nejsvětější Svátost více jako na oběť a obětní pokrm! To bylo původní pojetí křesťanské, jež neznalo jiných eucharistických pobožností kromě mše sv. a sv. přijímání. Svátostánky, výstava nejsvětější Svátosti, adorace, požehnání s Nejsvětějším jsou pozdějšího vzniku a to z těch dob, kdy katolická církev proti popěračům skutečné přítomnosti Páně ve Svátosti oltářní byla nucena zavádět tyto formy vyznání víry, že ve sv. Hostii jest s námi Bůh přítomen. Všechny tyto pobožnosti a mnohé jiné vznikající v době nové (na příklad svatá hodina) mají své plné oprávnění, těší se lásce církve a jsou nevyčerpatelné zdroje milosti, ale nesmíme pro ně zapomenouti, že největším činem svátostného Pána Ježíše jest vrchol lásky — oběť ve mši sv., a láskyplné Jeho věnování se nám v obětní hostině, ve sv. přijímání. Ze všeho plyne praktický důsledek: Pečujme, by mše sv. o nedělích i ve všední dny mohla se konati co nejslavněji a aby měla co nejvíce účastníků!

Církev neustává ve své oslavě Boží. Zavazuje své kněze a řeholníky ke svaté povinnosti každodenní, vykonati uctivě určitou míru modliteb, jichž hlavními akordy jsou klanění, díky, smír a prosby. Breviář slove kniha těchto modliteb. Také tato svatá povinnost Božích chval konala se původně společně ve shromáždění věřících anebo v chóru kněží a řeholníků, jak děje se dosud v mnohých rádech a kostelích, u nichž sídlí sbor kanovníků. Církev původně ustanovila pevné denní doby, kdy modlitby bylo konati (proto český název pro breviář: hodinky církevní). Za nejčasnějšího jitra, ještě v noci konaly se modlitby jitřní, před úsvitem chvály, ráno, dopoledne, o polednách a odpoledne podle starého počítání hodin, kdy první hodina bylo o naší šesté hodině ranní, konala se hodinka první (společná ranní modlitba), třetí, šestá a devátá. Když slunce sklonilo se k západu, modlili se kněží a mniši nešpory a ještě později přistoupil kompletář, doplněk. Idea modlitby breviářové jest nepřetržitá chvála Boží a prosba za lidstvo; proto tolikrát za den opouští se práce i odpočinek a konají se modlitby. Není to překrásná myšlenka a není v tom zase výmluvný důkaz lásky matky církve, jestliže po staletí a tisíceletí dnem i nocí bez umdlení dává konati modlitby, aby naším jménem vzdávala Bohu čest a od Něho vyprošovala nám milosti? A následování hodna jest ta myšlenka! Kterak? Což možno chtít, aby i laik modlil se breviář, který stojí kněze i při soukromé, tiché recitaci denně aspoň hodinu času? Nikoli, tolik se nežádá od laiků. Ale je to mnoho, žádá-li se od tebe, křesťane, chvíle ranní a večerní modlitby? A nebudeš ji odbývat mrzutě a jen tak z mechanického návyku, jestliže si ráno i večer připomeneš, kterak po celém světě od točny k točně všude, kde je katolický kněz anebo řeholník, v tuto chvíli modlí se tvá církev ústy svých sluhů, které k tomu zasvětila a vyhradila. Oč zbožnější, pokornější a důvěrnější budou tvé modlitby, uvedeš-li si na mysl, že toto počínání církve vyjadřuje nejvyšší, nejdůležitější životní úkol lidského tvora, totiž oslavovati Boha, sloužiti Mu a tím

duši svou zachrániti. Pocítíš radost v duši při vzpomínce na miliony a miliony katolíků, které se s tebou společně modlí. Jaká to chvála Boží stoupá k nebi, jaké to štěstí býti katolíkem, živým článkem v obcování svatých! Tak zamýšlel Kristus jednotu lidstva v Bohu, když pravil: „Modlete se takto: Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvěť se jméno tvé, přijď království tvé, buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi...!“

Ale i mezi dnem, abychom neutonuli nadobro ve víru časných zájmů, občas zastavme se, pozdvihněme mysl, podejme v duchu ruku svým katolickým bratřím po celém světě a naslouchejme v duchu. Na zemi naší zní chór modliteb. Církev se modlí svatou povinností. Co ti to říká? Oslava Boží — tvůj je to cíl. Zachraň duši svou — toť jediné potřebné; činíš tak? Při těchto vzpomínkách ústy neb aspoň v duchu kratičce se pomodleme, třeba nějakým zbožným povzdechem; kdyby to nic více nebylo než zbožné „Pochválen buď Ježíš Kristus!“ anebo „Sláva Otcí i Synu i Duchu svatému...“, již jsi se přidružil k církvi a ke Kristu a spojil s jejich věčným chvalozpěvem. Každý chápe, že tím účinně přemáháme svou rozptýlenost, soustředíme stále ducha v těžišti základních pravd víry a tak přemáháme největší nebezpečnost protikřesťanská, totiž materialismus a náboženskou netečnost. Duše okřeje, s novou láskou a energií pustí se do práce, do boje, a je-li třeba, i do utrpení. Toť tedy nový prospěch, který nám plyne z liturgie a ze spojení s modlitbou církve.

Mnohému bude možno aspoň někdy učiniti více než právě naznačeno. Má volnou chvíli a v duši ho to pudí, aby se modlil. Necht' sáhne po Malých hodinkách mariánských, které máme ve výborném překladu universitního profesora dra J. Hejčla (nákladem Dědictví svatojanského), necht' se pomodlí z nich tu onu část, odpovídající přibližně liturgické modlitbě tou dobou konané. Jak by bylo pěkné, kdyby o větších mariánských svátcích lid v kostele při odpolední pobožnosti zazpíval nešpory z těchto mariánských hodiněk! Únavné jednotvárnosti stále se opakujících stejných litaní a modliteb dostalo by se příjemného vystřídaní, kdyby se někdy lid pomodlil nebo zazpíval nedělní nešpory. Jest vskutku nemožné čísti pro lid vybraná místa z Písma sv. anebo životy svatých, úryvky ze svatých Otců a duchovních spisovatelů? Kdo chopí se u nás vedení této myšlenky, jež jinde dochází pěkného uskutečnění a působí duchovní prospěch věřících, větší lásku jejich ke kostelu a důstojnější způsob bohopocty?!

Vedle misálu měl by býti nejmilejší a nejužívanější modlitební knihou i u laiků Žaltář, kniha žalmů. Jest to opět zásluhou universitního profesora dra J. Hejčla, že máme vzorný, nový překlad žalmů, který dává jasně vynikati obsahu i formě. Zvláštní vydání Žaltáře (nákladem Dědictví svatojanského) obsahuje též pokyny, při kterých příležitostech kterých žalmů lze vhodně užítí. Kéž by úmysly velezasloužilého překladatele bible České došly svého splnění! Vždyť žádné lidské slovo, které pochází od průměrného spisovatele modlitebních knih, nedostihne ani myšlenkou ani výrazem krásy žalmů, jež vdechuty jsou Duchem svatým a jsou tedy slovo Boží. Jak je nám v duši milo při vzpomínce, že tyto žalmy, které nyní říkám, modlíval se bezpočtukrátě Pán Ježíš i Panna Maria, sv. Josef a jiní spravedlivci Starého zákona i naši sv. apoštolé a světci vůbec!

Bořivoj Benetka, Obnova kultu národních světců.

Země česká vydala církvi svaté tolik krásných květů nejrozmanitější barvy a vůně, že můžeme vroucně děkovati Bohu za takovou nesmírnou milost. Nemůžeme je sice počítati na desítky svatých mužů a žen, ale každý z těch stkvoucích drahokamů svatováclavské koruny je takovým určitým typem jistého druhu duchovního šlechtictví, že jeho příklad působí dosti mocně na duše ochotné přijímati z rukou svatých svého národa školu duchovního života. Vzpomněli jsme tu velmi stručně již svaté vdovy Lidmily, svatých Václava a Vojtěcha, ujasnili jsme si, kolik světla pevného charakteru české ženy možno spatřiti na svatém a bohatém životě svaté báby velikého knížete českého Václava. Její výchova nám připravila věčného ochránce naší vlasti. A on sám? Kdo z Čechů by se odvážil říci nějaké zlé slovo o tomto vzoru statečného muže, vykonávajícího přesně přikázání svého Krále, aby dával to, co patří státu, státu, ale také to, co patří Bohu, Bohu? Před námi stojí veliká postava, která dokázala plniti toto přikázání, aniž by jedna strana doznala škody. Po tomto přípravném období, kdy národu se musilo dostatí nejdříve vzorů pro vnější život v zásadách svaté víry, následuje nejkrásnější obraz duchovního oddání se velebné nauce křesťanské mystiky. Svatý Vojtěch stojí před zrakem svého národa jako veliký vzor duchovního rozmachu české duše, a proto také zůstal tak zapomenut ve

své vlasti. Sledujme cesty jeho života, pohlédněme na jeho touhu oddati se celým srdcem Bohu, vzpomeňme, že přivádí k nám řád svatého Benedikta s vlašskými mnichy, a tak v Břevnově nejen je první klášter benediktinský, ale také první klášter u nás. Přivádí k nám Italy, duše jistě ohnivěji zanícené pro Krista, než severští Germáni. Chtěl nám s nimi přinést trochu toho ohně nadšení jižních krajů a modré oblohy, hlásající mír duší.

Svatý Vojtěch byl západnický orientován, ač přece nemohlo vychování v cizině úplně setřít z jeho duše vlivy slovanské výchovy domácí. Národ náš byl dosud však tak naplněn vlivem východní, byzantské kultury, že byla uschopněna vydati českému národu poslední svoji ratolest, která se také pokusila zazelenati se na naší půdě a zapustiti kořeny do země slovanské, ovládané již latinskou kulturou. A tak, ač nevyrostl strom, z té krásné jablůňky a svojí vůní nenaplnil celou zemi, přece ukázal, jak naše vztahy mají stále jasný sklon k východu, naznačuje pro staletí do budoucna, kam má hledět snaha českého národa: státi se mostem pro východní spolubratry.

A z jich prostředí tajemným způsobem vypučel sázavský monastýr. Nedaleko Kouřimě narodil se zakladatel kláštera sázavského. Legendy o jeho svatém životě neshodují se ve svém podání, a my můžeme spíše dohadovati se, než činiti pevně uzávěry o podrobnostech ze života svatého Prokopa. Není také naším úkolem vydávati životy svatých českého národa. Chceme spíše shledávati vzory pro náš život. Z té příčiny kreslíme si obrázky, pokud naše síly a schopnosti stačí, a na duších je, aby si doplnily, co snad v těchto suchých větvích postrádají.

Řekl jsem už dříve, že je nesporným faktem existence slovanského obřadu u nás ještě dosti dlouho po tom, když už latinský západ zcela opanoval České území. Vzpomeňme jenom svatého Ivana poustevníka. Víme, že přišel od východu, z krajin slovanských. Mohla to být Morava nebo snad kraje východnější. Tam někde musíme hledati ohnisko slovanské liturgie. A z východu také přišel svatý Prokop. Řád benediktinský počítá jej za svého člena, a není asi dalek pravdy, neboť basiliánský řád je tak podobný benediktinskému, že jistě mohla být mezi oběma řády v té době jistá bratrská shoda, že monastýr sázavský řídil se regulí svatého Benedikta. Legenda nám vypráví o příslušenství svatého Prokopa k opatii břevnovské. Jistě tomu tak mohlo být, ale tím nepadá předpoklad pro naši myšlenku, že zakladatel Sázavy by nebyl vychován v řádě basiliánském, neboť jinak si těžko vyložíme latinskou liturgii, jím zavedenou.

Ze vsi Chotouně zanesla Prokopa touha po hlubším životě duchovním do východních krajů blízkých Slovanů, aby zde v mnišském oddání se službě Bohu našel největší rozkoše svého ducha. Vstoupil do řádu slovanského, aby posílil u sebe vědomou spojitost se slovanskou minulostí ve vlasti, přetrženou rozvratem říše velkomoravské. Jistě nebyl jediným z české země, který odcházal do sousedství, aby vstoupil do slovanského řádu. Mnohé z nich přivedla touha po rodné zemi domů, a žili potom v osamocení, sloužíce Bohu modlitbou i svým životem, a lidu svojí radou a pomocí. Svatý Ivan také odešel k nám „na poušť“, nebyla jistě naše vlast neznáma ve slovanské cizině. Jazykem a liturgií svatých apoštolů slovanských velebil Pána. Byl tu ve svém vytouženém prostředí s bratry slovanskými, ale to tajemné kouzlo domova nedalo se překonati, aby mohl na trvalo zakotviti v cizině, třeba velmi blízké. Toužil znovu a znovu po vlasti. A tak nalézáme jej v lesích sázavských jako poustevníka. Šel příkladem svých předchůdců do samoty, aby, zachovávaje reguli svého řádu, sloužil také lidem.

Poušť, ticho a samota jsou školou duchovního života. Tam, kam nedolehne lomož života a tělo střídmé a uloupené požitkářství slouží duchu, aby srdce mohlo v tichu nalézt svého Pána; oko, sluch i mysl stává se bystřejší. A tak se připravoval svatý Prokop na splnění veliké myšlenky založiti v Čechách slovanský klášter a v něm udržeti slovanskou liturgii. Mnich sázavský, pokračovatel Kosmův, líčí nám život zakladatele sázavského kláštera v poustevně: „Když tedy v zalíbené sobě poušti, zbaven jsa vlnobití hluku světského a přede všemi ukryt za dlouhý čas Bohu bez unavení sloužil, dobrotivá prozřetelnost Boží dokonce chtěla, aby město na hoře položené ukryto zůstalo a svítlna schována pod kbelcem, nýbrž aby ke chvále a slávě jména jeho veřejně příkladem svítil mnohým věřícím.“

Dr. J. Krlín, Svatý Jan od Kříže.

Na konci svého života dělal visitaci klášterů, které byly podřízeny jeho autoritě. Úplně vyčerpán prací, nemocí a sebeumrtvováním krácel velice obtížně. Proto mu opatřili koně, aby ho cestování tolik neunavilo. Ale sv. Jan užíval

jen zřídka koně, poněvadž se mu želelo jeho průvodce, který musil jíti pěšky, a proto se oba dva střídali, chvíli jel na koni sv. Jan, chvíli jeho průvodce. Sv. Jan sotva se vlekl cestou, neboť při každém kroku se zabodávala do jeho těla drátěná a ostnatá košile, již nosil. Průvodce, kterému bylo líto jeho pána, prosil ho, aby košili svlékl, poněvadž Bůh na nás prý nežádá, abychom se tolik mučili. „Ne, ne, můj bratře, odvětil sv. Jan, dosti si již ulevuji, když jedu chvílemi na koni. Nesmíme býti příliš pohodlnými.“ Železný pás, který nosil po sedm posledních let, se mu vryl tak do těla, že při nemoci, když jej musil svléci, bylo třeba ho odřezávati. A bylo by těžko vypočítávati, kolikrát se bičoval až do krve a jak veliké snášel bolesti.

Jest dvoje umrtvování: umrtvování tělesné a umrtvování duševní a věru druhé je těžší prvního. Nestačí přemoci tělo, je třeba přemoci ducha, obraznost, na které se často hrnou myšlenky, které by byly s to úplně odvrátiti člověka od Boha. Pokušení toho druhu jsou hroznější než pokušení tělesná a dostavují se zahalena různými rouškami. Jednou pobuňují rozum, jindy vzněcují sebelásku. Chtějí rozdmýchati pýchu v člověku, nebo chtějí zkazit jeho důvěru. Často se setkáváme v životě světců s jejich nebezpečnými zbraněmi. Ani sv. Jan od Kříže jich nebyl ušetřen, ale vždycky nad nimi zvítězil. Ne proto, že ta pokušení byla menší než u jiných světců, ne proto, že jich bylo méně, ale proto, že držel sebe v moci úplné.

Nám obyčejným lidem chybí to, co přece má býti vlastním každému věřícímu člověku, jenž chce dosáhnouti cíle, pro který byl stvořen: Místo abychom přilnuli k Bohu celou svou bytostí, lneme více k sobě. Nedovedeme odřeknouti sobě mnohých věcí a výsledkem jest polovičatost, jež zaviňuje, že často nevystoupíme ani na čtvrtou přímku žebře svatosti, křesťanské dokonalosti. Křesťanství hlásá, že Bůh jest vše a člověk že není nic. A člověk, který jest křesťanem, říká si, že Bůh jest vše, ale nedovede tuto pravdu na sobě praktikovati do všech důsledků, neboť si i našeptává, že člověk je více než prášek. Nemylme se, sjednocení těchto dvou věcí v duši člověkově jest velice těžké, neboť se mu staví v cestu příliš překážek, z nichž dvě jsou největší: sebeláska a ulpívání na věcech stvořených. A nedovedeme sestoupiti při žádné z nich k samým kořenům a nemáme odvahy a síly ty kořeny vyrvati.

Často slýcháváme větu, že podmínkou svatosti jest pokora. Jestliť přirozeným důsledkem vědomí, že člověk není ničím před Bohem, že jedině v něm jest jeho síla. Sv. Jan z pokory, u vědomí své vlastní malosti a nehodnosti zdráhal se dáti se vysvětliti na kněze a sloužiti první mši sv. Nechtěl přijmouti žádnou vyšší hodnost v řádě, a když ho donutili ve jménu poslušnosti, konal všechny práce jako poslední z bratrů. „První poklízal v domě a myl nádobí. Obsluhoval a četl v jídelně, ustýlal lůžko nemocným, umýval nohy cestujícím. Pracoval v zahradě, pokud mu dovolovalo jeho slabé zdraví, aby dodal odvahy těm, kteří byli silnější a nechtěli tak činiti. Pomáhal zpovědníkům a kazatelům. Dělal ty nejnižší práce, jako by byl bratrem laikem,“ dí o něm jeho životopisec P. Jeroným od sv. Josefa.

Zakázal si, aby se před ním mluvilo o jeho přednostech nebo o jeho zásluhách, a radoval se, když byl ponižován a tupen. A ta pokora, která pramenila z hluboké lásky, byla pevnou zdí, o kterou se rozbíjely všechny útoky.

Řekl jsem již na počátku jedno slovo jako charakteristiku světce: Bolest. V životě světců se často s ní setkáváme. Někdy je to bolest tělesná, někdy duchovní, nejčastěji obojí dohromady. Neboť bez kříže není svatosti a bez bolesti není růstu. A mnohokrát čteme, že světci sami prosili Boha, aby jejich život prosytil bolestí. Sv. Jan od Kříže byl mučedníkem pro lásku a byl mučedníkem pro určitý ideál, ideál řádové velikosti. Utrpení se lila na něho jako příliv a on měl ještě odvalu opět a opět prositi o nová. Jednoho dne prosil Ježíše Krista, aby na něho vložil těžký kříž, který tak tížil božská ramena. A Bůh se ho tázal jedné noci: „Jene, co chceš jako odměnu za svoji práci?“ a Jan dal odpověď, která jest mohutným výkřikem lásky: „Domine, pati et contemni pro te. Pane, chci trpěti a pohrdánu býti pro tebe.“

Budeme mluviti o sv. Janu jako o světci kontemplativním, ale nezapomínejme, že byl i světcem aktivním. Lze ho nazvati se svatou Terezií Ježíšovou zakladatelem. Lze ho nazvati s ní reformátorem a jako sv. Terezie i sv. Jan od Kříže neměli ustláno při svém zakládání a při svém reformování na růžích. V životopise sv. Terezie se dočítáme o překážkách. Často proti všem musili bojovati a ti všichni byli mocní, byli hodnostáři církevními a i světskými. A byli často spolubratřími. Každé velké dílo jest vykoupeno slzami a utrpením, jimiž jsou stmelovány jeho základní kameny.

Svatý Jan od Kříže se chtěl podobati svému Mistru a proto před svým setkáním se sv. Terezií hodlal vstoupiti ke kartusiánům. Zůstal však v řádu, jehož pravidla prvotní, přísná a tvrdá, musila býti poněkud ulehčena papeži

Innocencem IV. a Evženem IV., a prosil své představené, aby mu dovolili žít podle původních pravidel řádových. Později se měl státi spolureformátorem řádovým a stal se jím. Ovšem někteří jeho spolubratři, kteří žili poněkud uvolněně, neodpustili světcům reformu, kterou byla zavedena prvotní kázeň. Zmocnili se ho a devět měsíců ho věznili v tak tuhém vězení, že v něm mohl sotva čísti svůj breviář. Aby ho ještě více mučili, shromažďovali se před jeho vězením a posměšně mluvili o něm a o sv. Terezii. Několikrát v týdnu ho uvedli do jídelny, kde ho trápili, jak mohli, a po tom všem superior mu činil trpké výčitky. Byl krutě bit, bylo zlehčováno jeho dílo, a čím trpěl nejvíce, bylo mu zakázáno sloužiti mši sv. Byl v některých okamžicích úplně skleslý. Ale jeho láska ho vždycky zachránila.

Bůh vyslyšel jeho přání, které kdysi pronesl: *Volo pati et contemni pro te*, a zahrnoval ho až do jeho smrti samým utrpením. Upadl v nemilost u svého generála, který ho zbavil všech funkcí a zakázal mu konati něco v řádu, jehož byl vlastně otcem. V klášteře, ve kterém trávil těžce nemocen poslední dny, bylo s ním jednáno pramálo laskavě. Převor klášteřa, který byl kdysi svým představeným, sv. Janem, pokárán, se mu tvrdě mstil. Zakázal řeholníkům navštěvovati ho a ošetřovati ho. Později seznal svoji chybu a kál se z ní.

Únavná práce, časté visitace, veliké sebeumrtvování, utrpení všeho druhu, podlomily konečně zdraví světce, které stále bylo slabé a přece tak dlouho vzdorovalo, poslušno silné vůli. Zmnožiloť jeho utrpení ještě pět ran, které se utvořily na jeho nohou, takže každý krok platil palčivou bolestí, i když se usmíval. Lékaři přistoupili k operaci, a zatím, co se nůž zařezával hluboko do těla, světec se radoval. Jeho láska dosáhla vrcholu a sv. Jan umíral blažen.

„Jest snadno,“ dí R. de Thomas de Saint Laurent, „následovati Krista v jeho slávě na Tábor. Ale abychom pili z kalichu jeho agónie a vystoupili s ním na Kalvárii, musíme míti srdce silně napojené. Opravdová láska vede k oběti. Podle krvavého znamení kříže se poznává čisté zlato lásky. Poněvadž miloval Boha nesmírnou láskou, Jan od Kříže miloval utrpení. Volal ho všemi svými silami, hledal ho jako působivý prostředek posvěcení: to byl jistě jeden z nejcharakterističtějších rysů jeho mravní fysiognomie.“ (Saint Jean de la Croix, 38.)

Znáte z „Kvítků sv. Františka“ onu rozmluvu sv. Františka s bratrem Leonem o pravé radosti? Vzpomenete si na ni při rozmluvě sv. Jana od Kříže s jedním bratrem, kterou zaznamenávají jeho životopisci. Jest živým svědectvím jeho lásky a jeho svatosti.

„Můj bratře,“ děl sv. Jan, „kdyby se na nás najednou vrhli nevěřící, kdyby nás chtěli zabiti, co byste dělal?“ Mnich, který se nebál nevěřících v katolickém Španělsku, odvětil klidně: „Kdyby se nám stalo něco takového, doufám, že s milostí Boží bych snesl s resignací všechny ty rány.“ „S resignací,“ odpověděl sv. Jan, „pouze s resignací? Jak byste byl studený! Netoužíte tedy proliti pro Krista všechny svoji krev?“

Pokračování.

Sv. Bernard, Kniha o lásce Boží.

Hlava IV. Křesťané mají více pohnutek k milování Boha než nevěřící.

Naproti tomu věřící plně chápou, jak naprosto nutný je jim Ježíš a to ukřižovaný. Objímajíce jeho lásku, jež přesahuje všechnu vědomost, a divíce se jí, jsou zahanbováni, že nedávají za tak velké milování a povznesení ani to maličko, co sami jsou.

Komu je méně dáno, méně miluje. Žid nebo pohan nejsou daleko takovými pobídkami vedeni k lásce, jakých zakouší církev, jež praví: *Jsem raněna láskou. A opět: Hrozny mě posilte, jablky osvěžte, neboť láskou hynu. Vidí krále Šalomouna s korunou, kterou ho korunovala jeho matka. Vidí jednorozeného Otcova nésti si kříž. Vidí Pána vznešenosti zbitého a poplvaného. Vidí Původce života a slávy přibitého hřeby, probodeného kopím, pohaněného, jak konečně dává svůj milovaný život za své přátele. Pozoruje to vše a tím spíše proniká její duši meč lásky a volá: Posilte mě hrozny, osvěžte jablky, neboť láskou hynu. To jsou ona granátová jablíčka, jež trhá nevěsta, uvedena do zahrady Miláckovy, se stromu života, jež dostaly chuť nebeského chleba a barvu Kristovy krve.*

Vidí konečně smrt mrtvu a původce smrti vedeného v průvodu Vítězově. Vidí vyváděti zajatce z podsvětí na zemi a se země na nebesa, aby ve jménu Ježíšově klekalo každé koleno, nebešťanů, pozemšťanů i těch, jež jsou v podsvětí.

Pozoruje zemi, jež pod vlivem starého zlořečení plodila trní a bodláčí, jak znovu vzkvetla pod milostí nového požehnání. A při tom všem si vzpomene na verš: Pomoženo mi, tělo zase vzkvétá, radostně jej budu chváliti, a touží se občerstvit ovocem, jež natrhala na stromě kříže a květy zmrtevýchvstání, jejichž vůně obzvláště povzbuzuje Ženicha, aby ji častěji navštívil.

Konečně praví: Jak jsi krásný, Milý můj, rozkošný. Lůžko naše je z květů. Jasně ukazuje, že touží po tom, co značí lůžko, a slovy z květů zřejmě naznačuje, odkud doufá obdržeti, po čem touží. Nedoufá toho pro své zásluhy, nýbrž prostřednictvím květů pole, jemuž požehnal Bůh. Kristus, jenž chtěl býti v Nazaretě znám a vychován, má rozkoš v květech. Raduje se nebeský Ženich z takových vůní a často vstupuje do komnaty srdce, jež nalezne vyzdobené takovým ovocem a posypané květy.

Kde totiž zpozoruje upřímné uvažování buď v milosti umučení nebo o slavném zmrtevýchvstání, tam velmi rád spočine. Vzpomínka na jeho umučení je jako ovoce minulého léta — to znamená všech věků, jež uplynuly pod vládou hříchu a smrti — jež se objevuje konečně v plnosti času. Vítězná znamení zmrtevýchvstání jsou pak jako nové květy budoucího věku, jenž pod vlivem milosti oživuje v nové tělo. Tyto květy vydají ovoce, jež zůstane na věky, při všeobecném budoucím vzkříšení na konci.

Praví: Zima již přešla, déšť ustal, odešel, květy vidět u nás. Chce říci, že letní čas se přiblížil s tím, jenž překročil mrazy smrti k jakémusi jarnímu počasí nového života, a volá: Hle, obnovuji všechno. Jeho tělo, zaseto ve smrti, vzkvetlo ve zmrtevýchvstání. Jeho vůně ihned nabývá síly vše vyprahlé na poli našeho údolí, zahřívá se studené, oživuje mrtvé. Z těchto nových květů a plodů a z plného pole, vydechujícího nejlíbeznější vůni, se raduje i Otec v Synu, jenž vše obnovuje, takže praví: Vůně mého Syna jest jako vůně plného pole, jemuž Hospodin požehná. Vpravdě plné, z jehož plnosti jsme všichni přijali. Nevěsta však důvěrněji než ostatní, kdykoliv se jí zachce, trhá květy a česá jablka a zdobí jimi duchovní statky svého nitra, aby líbezně vonělo lůžko, když vejde Ženich do srdce.

Chceme-li míti Krista častým hostem, musíme mít vždy srdce upevněno svědectvími naší víry, jak v milosrdenství Krista umírajícího tak v jeho mocné zmrtevýchvstání. Tak praví David: O těchto dvou věcech jsem slyšel, že jest moc u Boha a milosrdenství pak u tebe, Pane. Svědectví o těchto dvou věcech jsou naprosto hodnověrná, neboť Kristus, umřev pro naše hříchy, vstal z mrtvých k našemu ospravedlnění, seslal Ducha sv. k naší útěše a vrátil se jednou k dokonání naší spásy. Ukázal své milosrdenství umřev za nás, moc ve zmrtevýchvstání a oboje ve všech ostatních skutcích.

To jsou hrozny a jablka, jimiž touží býti posílena a osvěžena nevěsta. Cítí asi, že síla lásky může v ní snad poochladnouti a jaksí zeslábnouti, nebude-li chráněna stále takovými pobídkami, dokud nevkročí do pokoje a nebude přijata toužebnými objetími, kdy řekne: Levice jeho je pod mou hlavou a pravice jeho mě objímá. Pocítí tehdy a pozná, že všechna svědectví o milování, jež při prvním příchodu Miláčkově přijala jako z levice, jsou nízká a opovržení hodná vzhledem k nesmírné sladkosti jeho objímající pravice. Okusí, co slyšela: Tělo nic neprospívá, duch však oživuje. Pozná, co četla: Na mne mysliti sladko jest nad med a mít mě za podíl plást medu převyšuje. A slova: Památka má bude od pokolení do pokolení praví, že, dokud bude trvati přítomný věk, v němž pokolení přichází a pokolení odchází, nebude chybět tato útěšná vzpomínka vyvoleným, jimž není dosud dovoleno požívatí plného občerstvení z jeho přítomnosti. Proto je psáno: Paměť tvé nesmírné dobroty hlásají. A bezpochyby jsou to ti, o nichž řečeno výše: Všechna pokolení chválí tvé skutky.

Vzpomínka tedy v pokolení věků, přítomnost v nebeském království. Tato je slávou vyvolených, jež dosáhli už cíle, ona je zatímni útěchou putujícího pokolení.

O vědu velmi zasloužilé nakladatelství F. Meiner-Leipzig vydává velmi originelní sbírku: „Die Wissenschaft der Gegenwart in Selbstdarstellungen.“ Jednotlivé skupiny obsahují: Filosofie (dosud 6 sv.), lékařství (3 sv.), umění (2 sv.), nauka o národním hospodářství (2 sv.), pedagogika (2 sv.), náboženství (3 sv.)

Tato sbírka se může právem nazvat jedinečným dílem, jehož cena stále poroste, až pro budoucnost patřící na naši dobu bude prvotřídním dějepisným pramenem. Meiner nežádá po svých spolupracovnících autobiografie, ale autoergobiografie. Tak poskytují jednotlivá líčení pohled na vyvíjení osobnosti učencovy jako jeho životního díla. Z těch, kteří již své příspěvky uveřejnili, uvádím jen několik jmen vůdčích osobností ducha. Filososové: Keyserling, Natorp, Baeumker. Psychoanalytik Freud. Pražský medik Hueppe. Dějepiscové: Pastor, Finke, Dopsch. Sociologové: Kautsky a H. Pesch. Pedagogové: Dunin-Borkovski a Oesterreich. Protestant. theologové: Lietzmann, Zahn, Deissmann, Seeberg. Ještě přispějí: Dibelius, Julicher, Soderblom, Gemelli, Liebert, Reinke, Scheler, Flechsig, L. v. Wiese, Bernheim aj.

III. svazek skupiny „Religionswissenschaft“ jest věnován katolické theologii. Přiznávám se, že jsem se od četby tohoto svazku nemohl ani odtrhnout, neboť jeho obsah je nejvýš zajímavý. Mají v něm příspěvky: Bartmann, Grisar, Mausbach, Peters, Sawicki, Schmidlin, Schrors. Bartmann vpletl do svého líčení cenný a jasný rozbor katol. dogmat. Takové přísně vědecké, čistě pozitivní líčení působí lépe než nervosně podaná apologie dogmat. Vhodně provází svůj příspěvek otázkou: „Gehöre ich überhaupt in die Sammlung Religionswissenschaft?“ „Ist die Dogmatik denn eine Wissenschaft?“ A nyní rozvíjí dle sv. Tomáše Akv. nauku o rozlišování mezi vírou a vědou.

Duchaplně, jako vždy, píše J. Mausbach, jenž beze sporu náleží k vůdčím duchům Německa. Zajímavý pohled do jeho činnosti vrhá stať jednající o vznikání tak vlivného díla: „Religion, Christentum und Kirche.“ Neméně zajímavá stať (V.) vysvětlující směrodatnou činnost Mausbachovu ve veřejném životě. Podobně jako Bartmann o dogmatu, jedná vykladatel St. Z. N. Peters o základech biblické kritiky a o katolickém pojmání inspirace. Sawicki ve svém líčení hodně mluví o touze po štěstí lidské duše, o svém pátrání v otázce důkazů jsoucnosti Boží, o své práci v problému osobnosti (karakteru), jemuž, jak známo, věnoval více prací. Grisar, Schmidlin, Schrors mluví jako zástupcové církevních dějin. Grisar jako dějepisec ve vlastním smyslu, Schmidlin jako odborník ve vědě misijní. Schrors věnuje zároveň pozornost i právnímu dějepisu. Zvláštní pozornosti zasluhují úplné seznamy děl jednotlivých učenců.

Odkládám svazek s uspokojením a vděčností a těším se na příští, jenž přinese líčení: Grabmann, Meinertz, Dolger aj. Ježto sbírka má na zřeteli nejen německé, ale i cizí učence, bezděčně vzniká přání, viděti i české theology v tomto mezinárodním družství učenců. Bohužel, theologové našeho národa jsou v cizině velmi málo známí. I přes to mají někteří mezinárodní pověst, proto by se dobře hodili do rámce díla. Jmenuji jen čtyři: Hejčl, Musil, Šanda, Zapletal. Z vůdčích theologů jiných národů postrádám: Schmidt-a W., průkopníka ethnologů; Lagrange, vůdce pokročilé katolické exegeze (čestného doktora university ve Vratislavi); Batiffola — význačného znatele křesťan. starověku. Z protestantských theologů neměl by chyběti A. v. Harnack.

Meinerova přičinlivost, prozíravost a objektivnost opravňují k naději, že podobná přání budou nejen splněna, ale i překonána.

Doporučuji tuto obsahově bohatou knihu každému vzdělanci. Zvláště učenci z ní budou čerpati bohaté povzbuzení.

Literatura.

ALCAN, Basch: Schumann, Paris, str. 222, 12 frs. — Úspěch, jakého docílil Robert Pitrou svou knihou „La Vie Intérieure de Schumann“, dokazoval růst zájmu francouzských hudebních kruhů o tohoto velkého německého skladatele; také Baschův životopis psán je s láskou a porozuměním.

B-r

APOSTOLAT de la Prière, Toulouse, Plus: La folie de la Croix. Právě postní a velikonoční čtení. Zajímavá historicky asketická studie v různých formách úcty a lásky ke kříži v křesťanské askesi a mystice. Dobrá kniha.

V. Marmoiton: Simone, 1926, stran 53, 2 frs. — Život „malé oběti Ježíšovy“, zachycený P. Marmoitonem, dýše vroucí láskou k božskému Příteli dítek, až oko zvlhne. Mocný vzor pro dívčí dorost, na cestě k dokonalosti. fa.

„ARS SACRA“, J. Muller: Unser Herr im Elend a Christ ist erstanden. Každá 32 strany a 8 mědirytin. Po 0.80 Mk. Br. Edigus připomíná, že bez smrti není života. „Per cruce ad lucem! — Křížem ke světlu!“ — V první prožíváme se Spasitelem umučení a v druhé duše plesá v naději. Skvostný velikonoční dárek, neb jest to cenná sbírka z německých mystiků. F. I. T.

ASCHEENDORFF, Münster, Storr: Das Frommigeits ideal der Propheten. Str. 60, cena 1.45 Mk. Vzácný spisek tak se hodící do rámce našeho časopisu! Storr podává vysoké mravní a náboženské hledisko u proroků, jejich žhavou víru, lásku a důvěru k Bohu. Vhodné pro poznání proroků.

Heigl: Religionsgeschichtliche Methode u. Theologie. Str. 60, 1.40 Mk. Autor odmítá radikální aplikaci metody dějin náboženství na křesťanství. Křesťanství není rovné s jinými, jest výlučně správné náboženství. Nemají nám co do něho holohlaví profesori strkat své usmolené nosy. Autor se vypořádává s jednotlivými naivně nemožnými výsledky této metody. Výtečná příručka pro rychlou orientaci. Pro středoškolské profesory zvláště prospěšné! S. B.

Hardy-Schmidt: Der Buddhismus nach älteren Pa-li Werken. Str. 212, 8.50 Mk. Stěžejní, odborné dílo o buddhismu, Budhovi, nauce a zařízení. Velmi zajímavá jest kapitola srovnávající buddhismus s křesťanstvím. Ukazuje úžasné protiklady buddhismu s křesťanstvím. Není možno mysliti si něco tak diametrálně protichůdného. A přece, co poloučených blbečků ohání se ještě u nás s tím, že křesťanství povstalo z buddhismu. Nemohu dosti vřele doporučiti tuto vážnou a poutavou knihu všem, kdož se interesují o buddhismus. S. B.

LES BELLES LETTRES, Paris, Platon: Lettrés. Znameníť znalec Platona Souilhé podává vzorný překlad nám zachovaných 13 listů Platonových, projednávajíc s platonovskou opatrností a moudrostí řadu politických problémů. Přesný text, překlad a podrobné historické a literární studie velmi toto řecko-francouzské vydání doporučuje, právě tak jako v téže sbírce vyšlý překlad Aristotelovy Fysiky (I. až IV.). Překlad této knihy jest pořízen Carteronem, profesorem ze Strasborgu. Obě knihy se vyznačují na francouzské poměry skoro nezvykle pečlivou typografickou úpravou. —m—

BENZINGER 1911, Fonck: Mod. Bibelfragen, 80, 346 stran, 7.50 Mk. Fonckova kniha obsahuje 4 časové přednášky, které měl autor v domě katolických tovaryšů v Curychu. První a druhá přednáška jedná o neomylnosti Písma svatého a kritice evangelií; tedy o základních otázkách biblických. Ve třetí a čtvrté přednášce rozdává Fonck, co načerpal vlastním pozorováním orientu. (Země biblické a život a nauka J. Krista ve světle východního života.) Doporučujeme tuto knihu pro biblické přednášky.

Decker O. P.: Mein Weg aufwärts! Ein Lebensbild des hl. Thomas von Aquin. Autor neobyčejně mistrně líčí sílu milosti na postavě sv. Tomáše, který jí úplně podlehl... Přes všechny překážky a svody zla, přes úskalí a propasti, jimiž dýšila tehdejší doba duši tohoto genia běhů — dostal se Tomáš ke Kristu, k jeho svatým službám... Kniha tato je útěchou duší hledajících Boha... A. V.

BLACKWELL: Readings, selected by Walter de la Mare and Thomas Quayle, Book III, Oxford 1925, str. 159, cena 2.—. Velice pěkná pohádková čítanka pro mladé čtenáře. U nás by se dobře uplatnila při vyučování angličtině. O. F. B.

BLOT, Paris, Ghéon: Les trois Sagesses du vieux Wang. Třináctý svazek téže sbírky obsahuje tuto hru, jejíž látka čerpána je z historie čínské misie za dob boxerského povstání. Starý Wang, který i po nejkruťějších zkouškách zůstává věren Kristovu přikázání a miluje své nepřátele, je ústřední figura této hry, psané slohem prostým, ale divadelně účinným. ofb

BLOUD, Paris, Ageorges: Le Cardinal Mercier. Bohatě ilustrovaná informativní knížka o velkém kardinálu, učenci, asketovi a vlastenci. Nemožno dosti vřele doporučiti tento výstižný obrázek. S. B.

THE COLUMBIA UNIVERSITY PRESS: Dante and the Animal Kingdom by Richard Thayer Holbrook, New York 1902, str. XVIII+376. — Kniha, vyšlá před pětadvaceti lety, je podnes základní dílo pro poznání Danteovy filosofie říše živočišné. Obohacuje poznání životních názorů básníkových o mnohou, novou perspektivu. ofb

DESCLÉE, DE BROUWER ET CIÉ: Cinq petits Mystères, joués par mes enfants, napsal Henri Davignon, ilustrovala jeho dceruška Claire, předmluvu napsal Edmond de Bruyn, Bruges, 1923, str. 88. — Pět drobných náboženských her, jež improvisovaly autorovy děti. Rozkošným a zcela přirozeně působícím primitivismem, připomínajícím středověká mystéria, dosaženo je tu hlubokých účinků. Nejvíce cením hru Sur le chemin d'Emmaus, která svým slohem připomíná povídky vlámského spisovatele Felixe Timmermense. — Úprava knihy je vzorná. O. F. B.

DEUTSCHE BUCH-GEMEINSCHAFT: Griechische Reise von Franz Spunda, Berlin 1926, str. 326. — Romanopisec a veršovec Spunda podnikl se svojí ženou a s básníkem Theodorem Däublerem většinou pěšky cestu Řeckem, o níž píše v přítomné knize. Jeho cestopis je pln zajímavých postřehů; směšně působí ovšem líčení rozličných spiritistických a podobných pokusů, které autor na své cestě činil. Smělé je také tvrzení, že byzantská kultura představuje pouze křesťanskou obměnu kultury řecké. O. F. B.

DEUTSCHE VERLAGS-ANSTALT: Rembrandt von Wilhelm Hausenstein, Stuttgart 1926, str. 553. — Monumentální dílo o Rembrandtovi, v němž duchaplný myslitel Hausenstein vystihuje nejhlubší podstatu jeho tvorby. Osobnost Rembrandtova byla dosud už mnohonásobně vykládána — toto však je dílo, bez něhož se v budoucnosti neobejde nikdo, kdo se bude vážně zabývat lidským i uměleckým problémem tohoto velkého člověka. Životodárný význam umění Rembrandtova krásně vyjádřil van Gogh, jež také Hausenstein klasifikuje jako vzdálenější hvězdu Rembrandtovské konstelace: Někdo miluje Rembrandta, ale vážně, a proto jistě ví, že existuje Bůh, a bude v něj pevně věřit. ..“ O. F. B.

CASA EDITRICE FRANCESCA, P. Achille Fosco: I ritratti di S. Francesco, la e Ila serie, Assisi 1924 a 1925, str. 64+68, cena á L. 20. — Dva svazky krásného sborníku obrazů ze života sv. Františka. (Nebylo by správněji immagini než ritratti?) Ikonografie františkánská od Giovanni Cimabue-ho až po Federica Girolamiho, od mistra Margaritone až po Vincenzu Rosignoli-ho. Prohlížíte si tyto dobré reprodukce známých i neznámých obrazů a maně vám přijde na mysl, která z těchto značně se od sebe odlišujících podob je světcova vlastní? Ale snad je nám zjev Chudáčkův tím dražší, že není ustáleného typu jeho fyzické tvářnosti, že v jeho zobrazeních není šablonovité formy, jež by se stereotypně opakovala. ofb

GUSTAV FRANCL, Praha, dr. J. Klug: Životní otázky. Přel. dř. F. B. Černovský. 256 stran, 5.60 Kč. — Boží slovo a Boží Syn. Stran 320, 6.40 Kč. Dvě velmi užitečné knížky, dosti rozšířené (vyšly těsně před válkou), ale opět na ně slušno upozorniti; neboť jsem zase poznal jejich cenu pro lidi zápasící za sebe i za jiné s pochybností, s bludem či nevěrou. Dr. Klug dobře vycítil, o co klopýtá mnoho inteligence, a snaží se pomoci. Odborně knížky určené pro neodborníky. „Životní otázky“ jsou kapitoly o Bohu a o nesmrtelné duši, „Boží slovo a Boží Syn“ hájí zjevení a božskou osobu P. Ježíše v N. Z. Dej do rukou bloudícím. Dobrá úprava a velmi mírná cena umožňují zde široký apoštolát knihy. —fa.

W. FOULSHAM & CG., Ltd.: The Biblical Who s Who by Rev. Albert E. Sims and Rev. George Dent, London s. a., str. 96, cena 1/6. — Alfabetický sestavený seznam všech osob z bible s poukazy na místa v Písmě, kde je o nich psáno. Výborná příručka. —er.

GABALDA, Paris: Bremond: Les péres du désert, 2 sv. 581 str., 36 frs. Vzácné obohacení literatury. Bratr akademika Bremonde ukazuje sytě a pestře dnešnímu změkčilému světu velké bojovníky Boží. Pro tolik našich povrchních, unuděných katolíků správná horká lázeň. Kéž by dovedla sedříti až do krve celou vrstvu přilepené moderní limonády, ve které se zbožně koupe. Braitto.

HODDER & STOUGHTON LTD.: The Sea in English Literature..., by Anne Treneer, London 1926, str. XVII+299, cena 10/6. — Cyklus studií a úvah o námořních motivech v anglické literatuře od nejstarších dob až po první polovinu sedmáctého století. Dílo, snad nejzajímavější ve svých partiích o Shakespearovi, otevírá nový pohled do dějin

anglické literatury a kultury. Četné a dobře volené citáty umožňují četbu také čtenářům anglického písemnictví méně známým. ofb

CHR. KAISER VERLAG, München, G. Merz: Der vorreformatorische Luther. Str. 62. — Spisovatel chce na základě spisů L. ukázali, jak M. L. byl před odpadem i po odpadu stejný, totiž mnich, rytíř a učitel, a chce povzbuditi ke čtení spisů jeho. —es—

KEGAN PAUL, TRENCH, TRUBNER & CO., LTD.: Rome the Law - Giver, by J. Declareuil, translated by E. A. Parker, London 1927, str. XVI+400, cena 16. — Jeden ze svazků monumentálně založených „Dějin civilisace“, které vydává C. K. Ogden. Obsahuje bohatě dokumentované líčení vývoje Římského zákoníku od jeho vzniku z tradičního právnictví až po reformy Justinianovy a změny v době úpadku římské říše. Zajímá především právníky. B-r.

KUNCÍŘ, Básně S. K. Macháčka, s úvodním slovem Jaroslava Durycha. S. K. Macháček, básník typu Erbenova, ožívá před našimi zraky. Podivuhodné jsou jeho náměty k romancím... Jsou to verše básníka doby předbřeznové... Zajímavost čísti. A. V.

KUNCÍŘ, Spor duše s tělem. O nebezpečném času smrti... S úvodní studií R. Jakobsona. Kniha tato skýtá možnost nahlédnouti do tajů poesie středověké, v níž je mnoho ohlasů života společenského a náboženského... Jeho živé, káravé gesto obráží se i v této sbírce básnické, jež je psána kolem třetího desetiletí čtrnáctého století. A. V.

ENEAS MACKAY: The Calling of Bride by Isobel Hutchison, Stirling s. a., str. 32, cena 3/6. — Vánoční mystérium dle staré galské legendy, jež vypravuje, jak Bride byla zázračně přenesena z Hebridů do Betlema. V látce křesťanskou mísí se několik motivů pohanských. ofb

MACMILLAN & CO., LTD.: Autobiographies by W. B. Yeats, London 1926, str. 477, cena 10/6. — Obsahuje dvě autobiografická díla Yeatsova: „Snění o dětství a mládí“ z roku 1914 a „Klesání závoje“ z roku 1922. Líčí vývoj tohoto významného irského básníka až po mužná leta. Nejkrásnější jsou stránky, kde líčí, jak si vzdor otci nevěrci už v nejčasnějším dětství uvědomil jsoucnost Boží. ofb

Little Brother Francois of Assisi by Michael Williams, New York 1926, str. 188, cena 1.75 dol. — Životopis svatého Františka z Assisi, psaný pro mládež k loňskému výročí. Čte se velice příjemně. Krásný je v něm překlad Sluneční písně. ofb

JOHN LANE THE BODLEY HEAD LTD.: George Bernard Shaw by Gilbert K. Chesterton, London 1926, str. 258, cena 2. — Kniha, vyšlá v prvním vydání už 1909, plná vtipu a kousavého posměchu. Hned v úvodu píše Chesterton: „Většina lidí buď říká, že souhlasí s Bernardem Shawem anebo, že mu nerozumí. Já jsem jediná osoba, která mu rozumí a nesouhlasí s ním.“ ofb

MAYER, Wien, Gabriel: Zorobabel. Spis jedná velmi zajímavě o důležité době izraelského národa. Zjišťuje velmi šťastně identitu Z. I pro textovou kritiku znamená spis mnoho. Přehlednost knihy a bohatý rejstřík činí knihu hodně praktickou. —gl—

Das Problem der Willensfreiheit. Mit Anhang: Die thetischen Akte, von Ph.Dr. Anton Strigl. X a 194 str. v okt. brož. S. 6, Mk 4. — Wien 1927. Dílem Striglovým, jenž postupuje empiricky na základě nejnovějších psychologických výzkumů, jest tento problém osvětlen. Přesné je schéma uvažování. Kniha plná zajímavosti pro každého vzdělance.

A. MARCUS VERLAG, Bonn: Die theologische Entwicklung Gasparo Contarinis. Von Lic. H. Ruckert. Str. 108, cena 4 Mk. — Obsah: Kardinál Contarini se stal z tomisty přesvědčeným přívržencem nauky reformátorů, a kdyby byl předčasně neumřel, mohl se státi chloubou protestantismu. —es—

J.C.B. MOHR (Paul Siebeck), Tübingen, Dr. E. Herrigel: Urstoff und Urform. Str. VI+172, cena 6.60 Mk. — Zajímavý pokus dáti subjektivismu metafysický podklad na doplnění Kantovy nauky; tím zajímavější, že se aplikuje stará scholastická myšlenka o materia-forma. —es—

Preuss: Die Eingeborenen Amerikas. 1926, str. 61. Skutečně cenný pramen pro náboženství amerických domorodců. Je to druhý sešit díla „Religionsgeschichtliches Lesebuch“.

MUSEUM LESSIANUM, Louvain, E. Laveille S. J.: L'Évangile au Centre de l'Afrique, stran 401, cena 18 frs. — I. van Hencxthoven už patří historii, zemřel na poli Kristově před 20 roky; ale jeho zásluhy v obrácení černošských kmenů Konga; zvláště jeho způsob práce pomocí „fermes—chapelles“ jej staví do předních řad věrozvěstů poslední doby. Belgičtí jesuité vydávají ve svém „Museum Lessianum“ i misijní spisy, na které se můžeme úplně spoléhati. I. F. P.

L'OEUVRE Nat. de la Maison du Missionnaire, Vichy, Watthé: La Chine qui s'éveille² — 1926. stran 267, cena 10 frs. — Název prvního vydání byl „Květy a trny z Kiang-Si“, čímž byl dobře vystižen duch knihy — sladké s hořkým ze života misionáře. Dává mnoho obrázků již dříve porůznu uveřejněných, aby čtenáře zábavou poučil a získal; nezdrží všichni silnou stravu.

ST. PAULUS-DRUCKEREI, Freiburg in Schweiz: Prummer: Psychopathie und Moral. 37 str. Nástupní rektorátní řeč jednoho z nejlepších dnešních moralistů. Jedná o zajímavém dnes témate, neb psychopathie počíná silně zajímati moralisty v ohledu dobrovolnosti činů atd. Líčí podstatu, účinku a léky, udává pokyny pro zpovědníky. Nesmírně důležitá pomůcka pro všechny, kdož mají co činiti s chorobnými dušemi. S. B.

PLON: Chroniques. Str. 380. Zase nový sborník Plonovy kolekce: Roseau d'or. Toto číslo jest vsutku bohatou studnicí. Jak je plná a bohatá Maritainova studně o umění dle scholastiky. Reverdy má tu hluboké své verše plné síly vidící duše. Jak vás probudí a nadějí v budoucnost Francie naplní důvěryplné stránky Harlaireovy o potřebě návratu Francie k Bohu, protože potřebuje život. S. B.

PLON ET NOURRIT, Paris, G. Goyan: Monseigneur Augourd. — 1926, stran VII+213, cena ? — Nedávno byl Mgr. Augourdovi postaven v Kongu pomník; p. Goyan — jenž věnuje značnou část svého vědeckého díla i historii misii, ať uvedu z dřívějšího jen životopis kardinála Lavigeriho z roku 1925 (též u Plona) — mu staví pomník, který může být viděn všemi — jeho misionářský život. Čistá francouzština a věc plná povzbuzujících momentů skýtají čtenáři mnohonásobný užitek. I. F. P.

LES PRESSES UNIVERSITAIRES DÉ FRANCÉ, Genevieve Bianquis: La Poésie autrichienne de Hofmannsthal á Rilke, Paris 1926, str. VIII+334, cena 35 frs. — Významná kniha o německo-rakouském básnictví posledního čtvrtstoletí; Peter Altenberg, Hugo von Hofmannsthal, Rainer Maria Rilke a ještě někteří méně pozoruhodní básníci jsou tu předmětem pečlivých studií. Dílo, jež zajisté trochu přispěje k poznání se a sblížení dvou národů. ofb

Grimaux: La vie plus belle. Zajímavá kniha ve formě kuriosních dialogů. Probírá palčivou otázku; zmenšení a odstranění zla. Spousta bystrých, mladistvě živých postřehů vedle řady dutě znějících vět. Vystihuje snahu určitých proudů mladé generace o nové štěstí, novou estetiku a novou jistotu. Jaká krvavá hrůza dnešního lidstva pláče z té knihy nad červánky budoucnosti.

HAROLD REEVES: The Influence of Music from Arabic Sources by Henry G. Farmer, London 1926, str. 29, cena 3/6. — Pokus o filosofii hudby arabské, který nám ovšem prakticky mnoho neposkytuje, jelikož nepodává ukázek této hudby. ofb

REINHARDT, München, Heiler: Evangelische Katholizität. 350 str. — Heiler stále hledá Kristovu nauku ve volné necírkevní společnosti Kristově. Proto si v knize všímá všech zjevů aspoň poněkud všeobecně se snažících. Snahy, co nejvíce otevřítí Kristovu nauku, nazývá evangelickou katolickou na rozdíl od katolicity římské. Celkem mluví o církvi slušně, ale přiznává jí jen částečnost a ne všeobecnost. Starý, nepolepšitelný Heiler, protože si tvoří a vykládá Krista sám. Divím se, jak mohl vážně psát takové chvalozpěvy na zemřelého starokatolického biskupa Herzoga! S. B.

Die Sprache der deutschen Mystik des Mittelalters im Werke der Mechthild von Magdeburg, von Dr. Grete Luers, München 1926, str. XVI+319, cena RM 13. — Grete Luers pokouší se v tomto vzácném díle vniknouti do hloubek Mechthildina „Plynoucího světla“ cestou jazykozpytnou. Že při tom neulpěla na mrtvé filologii, nýbrž podává výsledky svého bádání v příjemné a svěží formě, slouží jí zvláště ke cti. O. F. B.

SPES, Paris, Dubois S. J.: Aquarelles malgaches — 1926, stran 231+X, cena 15 frs.— Ve dvou částech knihy — Kraj — Misie — podává tolik zajímavých obrázků z „Velkého ostrova“ Madagaskaru, ze života a z pohanství malgašského kmene. Misie utěšeně vzrůstá, žeň se bělá, ale dělníků málo. Spis má hojnost pěkných ilustrací, proto jej tím více doporučuji těm, kdož šíří misijní myšlenku, zvláště mezi mládeží. (Na Madagaskaru pracují jesuité ze severofrancouzské provincie.)

I. F. P.